

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 275

**Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve 96 Milletvekilinin
Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında
Kanun Teklifi (2/3677) ve Milli Savunma Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3677 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Katılma Yazıları..... 6
- Genel Gerekçesi 8
- Madde Gerekçeleri 8

• Milli Savunma Komisyonu Raporu 11

• Muhalefet Şerhleri..... 19

• Teklif Metni..... 46

• Milli Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 46

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Ramazan Can</i>	<i>Necip Nasır</i>	<i>İsmail Kaya</i>
Kırıkkale	İzmir	Osmaniye
<i>Erol Kavuncu</i>	<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i>	<i>Feyzi Berdibek</i>
Çorum	Manisa	Bingöl
<i>Eyüp Özsoy</i>	<i>Emine Yavuz Gözgeç</i>	<i>Belgin Uygur</i>
İstanbul	Bursa	Balıkesir
<i>Nevzat Ceylan</i>	<i>Orhan Kırçalı</i>	<i>Recep Şeker</i>
Ankara	Samsun	Karaman
<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Yücel Menekşe</i>	<i>Fehmi Alpay Özalan</i>
Afyonkarahisar	Nevşehir	İzmir
<i>Ahmet Uzer</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Hakan Kahtalı</i>
Gaziantep	Gaziantep	Malatya
<i>Ahmet Çakır</i>	<i>Hülya Nergis</i>	<i>Abdulahat Arvas</i>
Malatya	Kayseri	Van
<i>Zemzem Gülander Açıanal</i>	<i>Husret Dinç</i>	<i>Oğuzhan Kaya</i>
Şanlıurfa	Hakkâri	Çorum
<i>Ahmet Sami Ceylan</i>	<i>Arife Polat Düzgün</i>	<i>Mustafa Arslan</i>
Çorum	Ankara	Tokat
<i>Müşerref Pervin Tuba Durgut</i>	<i>Sermin Balık</i>	<i>Mustafa Demir</i>
İstanbul	Elâzığ	İstanbul
<i>Zülfü Demirbağ</i>	<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i>	<i>Abdulkadir Özel</i>
Elâzığ	Hatay	Hatay
<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i>	<i>Meliha Akyol</i>	<i>Yalçın Akdoğan</i>
Erzurum	Yalova	Ankara
<i>Fetani Battal</i>	<i>Nazım Maviş</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>
Bayburt	Sinop	İstanbul
<i>Yusuf Başer</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Yavuz Ergun</i>
Yozgat	Balıkesir	Niğde
<i>Yasin Uğur</i>	<i>Mihrimah Belma Satır</i>	<i>Recep Özel</i>
Burdur	İstanbul	Isparta
<i>Ahmet Mücahit Arınç</i>	<i>Selahattin Minsolmaz</i>	<i>Ahmet Aydın</i>
İstanbul	Kırklareli	Adıyaman
<i>Rizgin Birlik</i>	<i>İbrahim Halil Fırat</i>	<i>Zülfü Tolga Ağar</i>
Şırnak	Adıyaman	Elâzığ

<i>Salim Çivıtciođlu</i>	<i>Muhammed Fatih Toprak</i>	<i>Zeynep Gül Yılmaz</i>
Çankırı	Adıyaman	Mersin
<i>Mustafa Levent Karahocacı</i>	<i>Ahmet Çolakođlu</i>	<i>Hamdi Uçar</i>
Amasya	Zonguldak	Zonguldak
<i>Hakan Çavuşođlu</i>	<i>Ali Özkaya</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>
Bursa	Afyonkarahisar	İstanbul
<i>Metin Çelik</i>	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i>	<i>Sabahat Özgürsoy Çelik</i>
Kastamonu	Isparta	Hatay
<i>Oya Eronat</i>	<i>Ahmet Salih Dal</i>	<i>Selim Gültekin</i>
Diyarbakır	Kilis	Niđe
<i>Hacı Osman Akđul</i>	<i>Arzu Aydın</i>	<i>Yılmaz Tunç</i>
Gümüşhane	Bolu	Bartın
<i>Atilla Ödünc</i>	<i>Hüseyin Şanverdi</i>	<i>Emine Nur Günay</i>
Bursa	Hatay	Eskişehir
<i>Ali Cumhuri Taşkın</i>	<i>Ahmet Akay</i>	<i>İsmail Güneş</i>
Mersin	Şanlıurfa	Uşak
<i>Serap Yaşar</i>	<i>İffet Polat</i>	<i>Ahmet Demircan</i>
İstanbul	İstanbul	Samsun
<i>Mustafa Atas</i>	<i>Fahri Çakır</i>	<i>Çiğdem Koncağıl</i>
İstanbul	Düzce	Tekirdađ
<i>İsmet Uçma</i>	<i>Şenel Yediyıldız</i>	<i>İsmail Emrah Karayel</i>
İstanbul	Ordu	Kayseri
<i>Uğur Aydemir</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>	<i>İbrahim Aydemir</i>
Manisa	Bursa	Erzurum
<i>Yaşar Kırkpınar</i>	<i>Tamer Dađlı</i>	<i>Mustafa Açıkgöz</i>
İzmir	Adana	Nevşehir
<i>Cevdet Yılmaz</i>	<i>Şirin Ünal</i>	<i>Yusuf Beyazıt</i>
Bingöl	İstanbul	Tokat
<i>Lütfiye Selva Çam</i>	<i>Ceyda Çetin Erenler</i>	<i>Ahmet Sorgun</i>
Ankara	Kütahya	Konya
	<i>Hacı Turan</i>	
	Ankara	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

AK Parti Kırıkkale Milletvekili Sayın Ramazan CAN tarafından verilen “Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi” ne imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

17.06.2021

Emrullah İşler

Ankara

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 16/06/2021 tarihinde sunulan 2/3677 Esas Numaralı Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

21.06.2021

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

AK Parti Kırıkkale Milletvekili Sayın Ramazan CAN tarafından verilen “Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkındaki Kanun Teklifi”ne imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

17/06/2021

Refik Özen

Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifine imza koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

17/06/2021

Burhan Çakır

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

16/06/2021 tarih ve 2/3677 esas numaralı Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

16.06.2021

Süleyman Karaman

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3677) Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

21.06.2021
Abdullah Nejat Koçer
Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi” ne imzama koyuyorum. Gereğini arz ederim.

Mehmet Sait Kirazoğlu
Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifine Katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

22.06.2021
Mehmet Yavuz Demir
Muğla

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifine İmzama Koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

17.06.2021
Recep Uncuoğlu
Sakarya

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3677)	
ESAS	Milli Savunma Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Türk savunma sanayiinin temelini oluşturan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu; Tophane-i Amire, İmalat-ı Harbiye Müdüriyeti Umumiyesi, Askeri Fabrikalar Umum Müdürlüğü, MKE Kurumu Genel Müdürlüğü gibi değişik isim ve statüler altında 15. yüzyıldan bu yana hizmet vermektedir.

Mühimmat, silah, roket, patlayıcı ve diğer savunma ürünleri konusunda Türk Silahlı Kuvvetleri ve güvenlik güçlerinin en önemli tedarikçisi konumunda olan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun; gelişen teknolojiye ayak uydurulması, üretim imkân ve kabiliyetlerinin artırılması ve nitelikli personelin istihdamının sağlanması gibi nedenlerle günümüz ticari hayatın gerekliliklerine uygun yapısal dönüşümüne ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu kapsamda, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun yapısının, imkân ve kabiliyetlerinin daha fazla güçlendirilerek, sektöründe gelişen teknolojileri izleyip modern mühimmat, silah ve silah sistemlerini geliştirebilecek ve üretebilecek, yurtdışı firmalarla rekabet edebilecek, genel ekonomik ve yapısal değişimlerden etkilenmeyecek, hazine desteğine ihtiyaç duymadan varlığını ve faaliyetlerini sürdürebilecek, hareket esnekliğine sahip bir organizasyon haline dönüşmesi gerekmektedir.

Bu Kanun Teklifi ile Kurumun Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi Millî Savunma Bakanlığına bağlı bir kamu şirketi statüsünde yapılanması, yoğun teknoloji kullanımı gerektiren bir sektörde faaliyet gösteren Kurum için kritik ve nitelikli personelin istihdamının sağlanması, uluslararası ve yerli savunma sanayii firmalarıyla ortaklık ve işbirliği yapılması, Ar-Ge'ye ağırlık verilerek ürün çeşitliğinin sağlanması ve ihracatın artırılması adına Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi olarak devletin koruma ve denetimi altında daha esnek, etkin, verimli, modern ve dinamik bir yapıya kavuşturulması amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, Kanunun amacı ve kapsamı belirlenmektedir.

Madde 2- Madde ile, Kanunda geçen bazı kavramlar tanımlanmaktadır.

Madde 3- Madde ile, Kanunun amacı doğrultusunda faaliyetlerde bulunmak üzere; kuruluş ve tescile ilişkin hükümler hariç 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa ve özel hukuk hükümlerine tabi başlangıç sermayesi bir milyar iki yüz milyon Türk Lirası olan Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin (MKE A.Ş.) kurulması ve bu Şirketin ilgili olduğu Bakanlığın, Millî Savunma Bakanlığı olduğu hüküm altına alınmaktadır.

Şirketin, 6102 sayılı Kanuna göre Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanacak esas sözleşmesinin imzalanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçeceği öngörülmektedir.

Ayrıca Şirketin sermayesinin tamamının Hazineye ait olduğu, Hazinenin şirket pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkilerin Millî Savunma Bakanlığı tarafından kullanılacağı hüküm altına alınmakta ve işletme bütçesi ile ilgili olarak her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünün alınacağı düzenlenmektedir.

Madde 4- Madde ile, Kanunun amacını gerçekleştirmek üzere Şirketin yerine getireceği faaliyetler ve bu faaliyetleri gerçekleştirirken sahip olduğu yetkiler düzenlenmektedir.

Şirketin yüklendiği taahhütleri daha etkin şekilde yerine getirmek amacıyla Millî Savunma Bakanlığı envanterinde bulunan hammadde, malzeme, araç-gereç, cihaz, teçhizat, yedek parça, sistem, alt sistem ve benzerleri ile bina, fabrika, imalathane, atölye, işyeri ve benzeri taşınmazlar, arazi, platform, silah, mühimmat, ekipman, sistem ve alt sistemler ile altyapı ve test merkezlerinin kullanabileceği öngörülmektedir.

Ayrıca 3284 sayılı Bazı Maden Hurdalarının Dışarı Çıkarılmasının Yasak Edilmesi ve Satın Alınması Hakkındaki Kanun, uyarınca; üretim faaliyetlerinde hammadde olarak kullanmak ve değerlendirmek amacıyla Kurumun hâlihazırda sahip olduğu kamu kurum ve kuruluşlarından hurda malzemeyi alma ve değerlendirme yetkisinin devam edeceğine yönelik hüküm eklenmesi öngörülmektedir.

Madde 5- Madde ile, Şirketin tabi olacağı bağımsız denetim ile ilgili hususlar düzenlenmektedir. Bu doğrultuda, Şirketin, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun yetkilendirdiği bağımsız denetim kuruluşları arasından Genel Kurul kararı ile belirlenecek kuruluş tarafından bağımsız denetime tabi tutulacağı ve hazırlanan bağımsız denetim raporunun, genel kurula sunulmasını müteakip Şirket tarafından Bakanlık ve Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilmesi öngörülmektedir.

Madde 6- Madde ile, şirketin organlarından Yönetim Kurulu üyelerinin, bir üye Hazine ve Maliye Bakanının önereceği adaylar arasından olmak üzere Genel Kurul tarafından seçileceği ve Genel Müdürün Genel Kurul tarafından belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde ile ayrıca Yönetim Kurulu ve Genel Müdürün görev, yetki ve sorumlulukları, Yönetim Kurulu üye sayısı, Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerinin seçimi ve görev süreleri ile çalışma usul ve esasları, Şirket faaliyet konuları, organları, teşkilat yapısı, tasfiye ve denetimi, iştirakler kurulması, devir ve tasfiyesi, mali hükümleri ile diğer hususların esas sözleşmeyle belirleneceği düzenlenmektedir.

Ayrıca Yönetim Kurulunda görev alan kamu görevlilerine, kamu iktisadi teşebbüsleri yönetim kurulu üyelerine ödenen tutarda ödeme yapılması öngörülmektedir.

Madde 7- Madde ile, Şirket hizmetlerinin gerektirdiği görevlerin, 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel eliyle yürütüleceği, bu kapsamda istihdam edilecek personelin, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacağı ve faaliyet alanı ile ilgili konularda geçici veya sürekli olarak yerli ve yabancı uyruklu personel istihdam edebileceği düzenlenmektedir.

Madde ile ayrıca, şirket nezdinde istihdam edilecek personelin; işe alınması, sayısı, ataması, nakli, görevlendirilmesi, eğitimi, niteliği, kadrosu, unvanı, görevde yükselmesi, ücreti ile diğer tüm mali ve sosyal hakları, terfisi, izni, çalışma esasları, vekâlet, ödül ve disiplin işlemleri ile sözleşme esasları ve benzeri diğer uygulamaya ilişkin hususların Genel Kurul tarafından çıkarılacak düzenlemeler ile belirleneceği ve anılan personele, ücret ve diğer tüm mali ve sosyal hakları kapsamında, yapılacak ödemelerin aylık ortalamasının, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Genel Kurul tarafından tespit edilecek üst sınırı geçemeyeceği öngörülmektedir.

Ayrıca Şirket bünyesinde çalıştırılabilecek yabancı uyruklu personelin çalışma izni hususunda düzenleme yapılmaktadır.

Madde 8- Madde ile, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası Şirkete ait olan şirketlerin muaf tutulacağı mevzuat hükümleri düzenlenmekte, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun anonim şirketler hakkında uygulanan birtakım hükümlerinin Şirket hakkında uygulanmayacağı hüküm altına alınmaktadır.

Ayrıca Şirket hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin uygulanmayacağı öngörülmektedir.

Madde 9- Madde ile, mevzuatta Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuna yapılan atıfların Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketine yapılmış sayılacağı düzenlenmektedir.

Madde 10- 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan ve İktisadi Devlet Teşekkülleri arasında sayılan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKEK)'nun kaldırılması nedeniyle ilgili Kanun Hükmünde Kararnamede düzenleme yapılmaktadır.

Madde ile ayrıca, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 167 nci maddesine ilave edilecek ibare ile Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin faaliyet alanı kapsamında ithal edeceği mal ve hizmetlerin gümrük vergisinden muaf tutulması öngörülmektedir. Böylece Millî Savunma Bakanlığı ve güvenlik güçlerinin ihtiyaçlarını her daim tedarik edecek olan MKE A.Ş.'nin bu sebeple yapacağı ithalat işlemlerinde zaman kaybının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Geçici Madde 1- Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip Kurumda çalışan mevcut personelin durumuna ilişkin uygulamaları belirlemek üzere geçiş hükmü eklenmektedir.

Madde ile, Kurumun genişleyen faaliyetleri ve hizmet alanının gerektirdiği nitelikte ve sayıda insan gücünün bulunmasına imkan veren ve nitelikli personelin Şirkette çalışmaya devam etmelerini özendiren bir yapının oluşturulması, bu bağlamda ülkemizde geçmiş dönemlerde gerçekleştirilen uygulamalar da dikkate alınarak, personel yapısına ilişkin uygulamaların yeniden düzenlenmesi hedeflenmiştir.

Şirketin yeniden yapılandırılması amacıyla gerekli olan geçiş sürecinde hizmetin aksamaması için, mevcut Yönetim Kurulu, Genel Müdür ve idari görevi olan personelin yerlerine görevlendirme yapılıncaya görevlerine devam etmesi hüküm altına alınmıştır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi müteakip 6 aylık sürenin bitiminden itibaren Şirkette 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine tabi olmayan personel çalışmaması, bu süre içinde tüm personele iş sözleşmesi teklifi yapılması, 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi olarak çalışan personelden, sözleşme imzalamayı kabul etmeyenlerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilmesi, 4857 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan personelden, sözleşme imzalamayı kabul etmeyenlerin kadro ve pozisyonlarına uygun statüde Millî Savunma Bakanlığı kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlarda istihdam edilmesi hususlarına yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

Geçici Madde 2- Madde ile Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun tüm taşınır ve taşınmazları, borçları, alacakları, aktif ve pasifi, aynı, fikri, sınai mülkiyet, patent, marka, endüstriyel tasarım ve benzeri tüm hak ve yükümlülükleri ile iştiraklerindeki sermaye katılım payları ile devir tarihinde yürürlükte bulunan bilimum sözleşmelerin Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketine intikal etmesi öngörülmekte ve Şirketin, bu madde kapsamındaki her türlü devir, temlik ve intikallerin veraset ve intikal vergisinden, yapılacak işlemlerin harçlardan ve bu işlemlerle ilgili düzenlenecek her türlü sözleşme, protokol ve kâğıtların damga vergisinden istisna tutulması suretiyle mali tasarrufun yanı sıra işlemlerin hızlandırılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca Şirket esas sözleşmesi ile Genel Kurul veya Yönetim Kurulu tarafından çıkarılacak düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar geçecek sürede Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Ana Statüsünün bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri ile mevcut yönetmelik ve yönergelerin uygulanmaya devam olunacağı hüküm altına alınmaktadır.

Madde 11- Yürürlük maddesidir.

Madde 12- Yürütme maddesidir.

Milli Savunma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Milli Savunma Komisyonu

28/6/2021

Esas No: 2/3677

Karar No: 9

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3677 esas numaralı “Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 24/6/2021 tarihli 8’inci ve 28/6/2021 tarihli 9’uncu toplantılarında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa arz olunur.

1. Giriş

Kırkkale Milletvekili Ramazan CAN ve 96 milletvekili tarafından 16/6/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3677 esas numaralı “Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi” Başkanlıkça 17/6/2021 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 24/6/2021 tarihli 8’inci ve 28/6/2021 tarihli 9’uncu toplantılarında 2/3677 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Kırkkale Milletvekili Ramazan CAN ile Millî Savunma Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Rekabet Kurumu, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Memur Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu ve Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Kanun Teklifi ile; Türk Silahlı Kuvvetleri ve güvenlik güçlerinin savunma sanayi ürünleri konusunda en önemli tedarikçisi olan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun sektöründe gelişen teknolojileri izleyebilmesi, üretim imkân ve kabiliyetlerinin artırılması ve nitelikli personelin istihdamının sağlanması gibi nedenlerle Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi anonim şirket statüsünde yeniden yapılandırılması amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda Teklif ile;

-Sermayesinin tamamı Hazineye, yönetim ve denetimi Millî Savunma Bakanlığına ait olan Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi (MKE A.Ş.) unvanı altında bir anonim şirket kurulması,

-Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin yönetimi, denetimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile personelin statüsüne ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi,

-Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin tabi olacağı hukuki mevzuatın belirlenmesi,

-Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun anonim şirket statüsünde yeniden yapılandırılacak olmasından dolayı mevcut Kurum personelinin intibaklarına ilişkin esaslar ile geçiş hükümlerinin düzenlenmesi,

-Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun tüm taşınır ve taşınmazları, her türlü hak ve yükümlülükleri ile iştiraklerindeki sermaye katılım paylarının yeni kurulan Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketine intikal etmesine yönelik olarak geçiş hükümlerinin düzenlenmesi

öngörülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda, TBMM İhtüzüğü’nün “Anayasaya uygunluğu incelenmesi” kenar başlıklı 38’inci maddesi kapsamında Kanun Teklifi ile ilgili Anayasa’ya aykırılık iddiaları değerlendirilmiş ve oylanmıştır. Teklifin Anayasa’ya uygun olduğu sonucuna varılmış ve geneli üzerindeki görüşmelere geçilmiştir.

Komisyonumuzda Kanun Teklifinin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde Komisyon Başkanı İsmet YILMAZ tarafından;

-Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında 1984 yılından bu yana bir iktisadi devlet teşekkülü olarak faaliyet gösterdiği, 2000 yılında yapılan ana statü değişikliğiyle Millî Savunma Bakanlığının ilgili kuruluşu hâline getirildiği,

-Kanun Teklifi ile Kurumun, uluslararası alanda faaliyeti dikkati alınarak kamunun tabi olduğu birtakım kısıtlardan arı, özel hukuk hükümlerine tabi ve uluslararası piyasa şartları da dikkate alınmak suretiyle kârlılığı, verimliliği, sürdürülebilirliği ve katma değerli ürün ve hizmetler üretmeyi hedefleyen, ticari esaslara göre işletilmek üzere bir anonim şirket statüsüne kazandırılması amaçlandığı,

-Kurumun anonim şirket olarak, ticari faaliyetleri yönetim kurulu marifetiyle yürütülecek olmasından dolayı piyasadaki ticari gelişmelere daha hızlı cevap verebilen dinamik bir yapıya sahip olacağı, özellikle yatırımlar konusunda kamu bütçe mevzuatına tabi olmadan hızlı ve etkin kararlar alabileceği,

-Statü değişikliği ile Kurumda kamu personel rejiminden farklı olarak İş Kanunu'na tabi, nitelikli ve tecrübeli personel istihdamına imkân tanındığı,

-Kurumda hâlihazırda görev yapan personelin istihdamına statü değişikliği sonrasında da devam edileceği

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifinin ilk imza sahibi Kırıkkale Milletvekili Ramazan CAN tarafından yapılan açıklamalarda;

-Millî Mücadele döneminde kurulan askerî fabrikalarla temelleri atılan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun ülkemiz ve Kırıkkale ilimiz için hayati önemi haiz bir kurum olması nedeniyle özelleştirilmesinin düşünülemeyeceği,

-Kurumun 1984 yılında 233 sayılı KHK ile KİT kapsamına alınmasından sonra hareket alanının daraldığı, büyüme ve istihdam oluşturmada zorluklarla karşılaştığı ve aynı zamanda özelleştirme baskısı altında olduğu,

-Kurumun üretim hattında çalışan personel sayısı ile destek personeli sayısı arasında üretim aleyhine bir dengesizlik olduğu, mevcut durumda 1.500 personel üretimde çalışırken yaklaşık 4.500 personel ise destek elemanı olarak görev yaptığı, bu yapının rasyonel ve sürdürülebilir olmadığı,

-Kurumun, savunma sanayi alanındaki gelişmelere ayak uydurabilmesi ve bu alanda faaliyet gösteren muadili kurumlarla rekabet edebilmesi için yeni bir hukuki alt yapıya kavuşturulması gerektiği,

-Kanun Teklifi ile Kurumun KİT statüsünden çıkarılarak anonim şirket statüsünde yeniden yapılandırılacağı, kurulacak şirketin sermayesinin tamamının hazineye, sevk ve idaresinin ise Millî Savunma Bakanlığına ait olacağı, KİT statüsünde olması nedeniyle Kuruma hâlihazırda tanınan imkân ve imtiyazların yeni statüde de devam edeceği,

-Kurumun imkân ve kabiliyetlerinin artırılacağı, iyileştirilmiş özlük haklarıyla nitelikli personel istihdam edebilmesine olanak sağlanacağı, Kurum bünyesinde hâlen görev yapan personelin tüm mali ve özlük haklarının korunacağı

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifinin geneli üzerinde Millî Savunma Bakanlığı adına Bakan Yardımcısı Muhsin DERE tarafından yapılan açıklamalarda;

-Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde 11 fabrika ve 2 işletme müdürlüğüyle KİT statüsünde faaliyetlerini sürdürmekte olan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun savunma sanayi alanında ülkemizin dünyada lider kurumlarından biri hâline gelmesinin hedeflendiği,

-Kurumun son yıllarda ciddi atılımlar gerçekleştirmek suretiyle ülkemiz için son derece önemli olan kritik projeleri hayata geçirdiği ve kârlılık oranlarını artırdığı,

-Kurumun kamu mevzuatına tabi olması nedeniyle bazı faaliyetlerin icrasında çeşitli kısıtlamalara tabi olduğu, örneğin araştırma ve geliştirme merkezi kurma yetkisinin bulunmadığı, yine tabi olunan mevzuatın stratejik ve nitelikli personel istihdamına imkân sağlamadığı,

-Kurumun hâlihazırda KİT statüsünde olması nedeniyle özelleştirme baskısı altında olduğu, Teklif ile Kurumun KİT statüsünden çıkarılarak görev, yetki ve sorumlulukları özel kanun ile güvence altına alınan bir kamu şirketine dönüştürülmesi öngörüldüğü,

-Teklif ile kurulacak Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi'nin sermayesinin tamamı Hazine ve Maliye Bakanlığına, yönetim ve denetim yetkisi ise Milli Savunma Bakanlığına ait olan özel hukuk hükümlerine tabi bir kamu şirketi olacağı,

-Şirket'in 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'a tabi olmayacağı, böylelikle özelleştirme baskısından uzak yasal bir güvenceye sahip olacağı,

-Sayıştay denetimi başta olmak üzere kamu denetiminin devam edeceği, ayrıca Şirket'in Türk Ticaret Kanunu kapsamında bağımsız denetim kuruluşları tarafından da denetleneceği,

-Kurum bünyesinde görev yapan personelin her türlü mali ve sosyal haklarının korunacağı ve hâlihazırda görev yapan personelin işten çıkarılmasının söz konusu olmayacağı,

-Yönetici personel dâhil Kurumun bütün personelinin iyileştirilmiş özlük haklarıyla, 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi personel statüsüne geçirileceği,

-399 sayılı KHK'nin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi olarak görev yapan memur ve sözleşmeli personele hiçbir ayırım yapılmadan sözleşme teklif edileceği, sözleşme imzalamayı kabul edenlerin İş Kanunu'na tabi olarak iyileştirilmiş özlük haklarıyla istihdam edilmeye devam edileceği, sözleşme imzalamayı kabul etmeyenlere ise özlük hakları korunarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakil imkânı tanınacağı,

-İş Kanunu'na tabi olarak işçi statüsünde çalışan tüm personele hiçbir ayırım yapılmadan sözleşme teklif edileceği, sözleşme imzalamayı kabul eden işçilerin toplu iş sözleşmesinde sahip oldukları tüm hakları ile Şirket bünyesinde çalışmaya devam edeceği, bu personelden Milli Savunma Bakanlığı kadro ve kuruluşlarında yer alan kurumlarda çalışmak isteyenlere ise özlük hakları korunarak Bakanlığa bağlı kuruluşlarda uygun kadro ve pozisyonlarda çalışma imkânı sağlanacağı,

-Kurumda temizlik, güvenlik ve ulaştırma gibi alanlarda dışarıdan hizmet alımı yoluyla çalıştırılan işçilerin mevcut sözleşmeleri ve hakları ile herhangi bir kayıpları olmaksızın çalışmaya devam edebileceği, dolayısıyla bu kapsamdaki işçilerin mevcut durumlarının aynen muhafaza edileceği,

-Şirket bünyesinde yabancı uyruklu personel istihdamı konusunda ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem tesis edileceği, bu doğrultuda bir güvenlik belgesine sahip olmayan ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından izin alamayan yabancı uyruklu kişilerin çalıştırılmayacağı, bu nedenle millî güvenlik ve gizlilik yönünden yabancı personel istihdamı bağlamında bir sorun yaşanmayacağının değerlendirildiği

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifinin üzerinde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

-Teklifin derinlemesine incelenebilmesi açısından bir alt komisyon kurulmasına ihtiyaç olduğu, konunun kurulacak alt komisyon marifetiyle incelenerek olgunlaştırılmasının ardından Komisyon görüşmelerinin yapılmasının uygun olacağı,

-Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun, Türk Silahlı Kuvvetleri ile güvenlik güçlerinin ihtiyaç duyduğu silah, mühimmat ve benzeri araç gereçleri başarıyla ürettiği, yurt dışına ihracat yapmak suretiyle ülke ekonomisine önemli katkılar sağladığı ve ülkemizin savunma sanayi alanında önemli bir değeri hâline geldiği,

-Kurumun ülke güvenliğindeki stratejik önemi ve savunma sanayimizin temelini oluşturması gibi hayati sebeplerle kamuya ait olma özelliğinin korunması gerektiği,

-Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun, KİT statüsünün kaldırılarak Milli Savunma Bakanlığına bağlı bir anonim şirkete dönüştürülmesi Kurumun özelleştirilmesi ya da özerkleştirilmesine yönelik bir girişim olduğu,

-Kurumun özelleştirileceğine yönelik endişe ve kaygıların giderilmesi amacıyla Teklife özelleştirme kapsamında olmadığına ilişkin bir hükmün eklenmesi gerektiği,

-Kurumun statüsünün değiştirilmesi ile amaçlananın, Türk Ticaret Kanunu'ndaki denetim hükümleri ile Kamu İhale Kanunu ve Devlet Memurları Kanunu başta olmak üzere 17 kanundan muaf ve özel hukuk hükümleri ile Milli Savunma Bakanlığı kararlarına tabi bir kurum oluşturmak olduğu,

-Kurumun anonim şirkete dönüştürüleceği ve sermayesinin tamamının hazineye ait olacağı belirtilmekle birlikte Kanun Teklifinde kuruluşta hazineye ait olan payların daha sonra ticaret hukuku çerçevesinde özel şahıslara devrini önleyen bir hükme yer verilmediği,

-Kurumun kamu hukuku hükümlerine tabi olmasına son verilip özel hukuk hükümlerine tabi kılınması ile kamu denetiminin dışına çıkarıldığı,

-Kurumun yapı ve statü değişikliği ile Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimi dışına çıkarılacağı,

-Faaliyet alanı itibarıyla ulusal güvenlikle doğrudan ilişkili Şirkette istihdam edilecek personel hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48'inci maddesinde tanımlanan şartlar ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 4'üncü maddesinde belirtilen şartların uygulanmayacak olmasının güvenlik zafiyeti oluşturacağı,

-Teklifin hazırlanış gerekçeleri arasında belirtilen nitelikli personel istihdamının sağlanması ve bu kapsamda yabancı uyruklu personel çalıştırılmasına imkân tanınmasının olası teknoloji transferi veya bilgi hırsızlığı risklerini barındırdığı,

-Kurumun yapı ve statüsünün değişeceğine yönelik söylemlerin Kuruma ait fabrika ve tesislerin büyük bir bölümünü barındıran Kırıkkale ilinde tedirginlik yarattığı, Kurumun daha önce bazı fabrika ve atölyelerinin kapatılmasının Kırıkkale ilinin ekonomisine çok ciddi zararlar verdiği,

-Kurumun yapı ve statüsünün değiştirilmesinin mevcut Kurum personelinin başka fabrika ve illere gönderilmesine yol açacağı ve bu durumun hem Kurum hem de Kurum personeli açısından olumsuz sonuçlar doğuracağı,

-Kamu kurum ve kuruluşlarında hizmet alımı yoluyla çalışan şirket personeline kadro verilmesi uygulaması kapsamında 30 Haziran 2018 tarihli ve 11991 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında şirket personeli olarak çalışanlara kadro verilmesi düzenlemesi yapıldığı, ancak KİT statüsünde olan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda hizmet alımı yoluyla çalıştırılanların bu imkândan yararlandırılmadığı,

-Teklifin personele yönelik geçiş hükümlerini düzenleyen geçici 1'inci maddesinde kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden altı ay sonunda Kurumda İş Kanunu'na tabi olarak çalışan personel dışında personel kalmamasının öngörüldüğü, bu süre içerisinde teklif edilen sözleşmeyi imzalamayı kabul etmeyen Kurum personelinin diğer kurum ve kuruluşlara nakledileceği, bu durumun mevcut Kurum personelinin tasfiyesi anlamına geldiği,

-Kurumun statüsünün değiştirilmesiyle Kurum içinde yetişmiş, kritik işler başarmış tecrübeli personelin başka kurumlara geçeceği, bu durumun savunma sanayi gibi özgün bir iş kolundaki yetişmiş personelin ve önemli bir tecrübenin kaybedilmesi anlamına geleceği,

-Şirket nezdinde istihdam edilecek personel hakkında kamu kurum ve kuruluşlarına personel alımıyla ilgili hükümlerin uygulanmayacak olması ve personelin işe alımı, nakli, terfisi, ataması, görevlendirilmesi, ödül ve disiplin işlemlerinin Şirket Genel Kurulu tarafından çıkarılacak düzenlemelerle belirlenecek olmasının çalışanlar için güvencesiz bir çalışma ortamı yaratacağı ve keyfiliğe yol açacağı,

-Kurumda hâlihazırda 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi olarak görev yapan memur ve sözleşmeli personelden kamu hukukundan doğan haklarından vazgeçip 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olmalarının istendiği,

-Şirket personelinin 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi işçi statüsünde ve sosyal güvenlik statülerinin de 5510 sayılı Kanun'un 4 (a) maddesine bağlı olacak olması nedeniyle mevcut Kurum personelinin teklif edilen sözleşmeyi imzalayıp Şirkette kalmaları hâlinde kamu işçisi niteliklerini kaybedecekleri,

-399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi olarak görev yapan memur ve sözleşmeli personele diğer kamu kurum ve kuruluşlarına her türlü özlük hakları korunarak nakil imkânı tanınması gerektiği,

-Kurumda hâlen 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olarak işçi statüsünde çalışanlara sözleşme imzalamayı kabul etmedikleri takdirde diğer askerî fabrikalara naklen atanmalarında memur ve sözleşmeli personelde olduğu gibi üç il tercih hakkının tanınması gerektiği,

-Eşleri çalışmakta olan Kurum personelinin farklı illere nakledildiklerinde eşlerinin tayin haklarına öncelik verilmesi gerektiği,

-Nakil olacak Kurum personeline taşınma, yol ve günlük harcırah gibi işlemlerinde nakil desteği sağlanması ve beş günlük iznin on beş güne çıkarılması gerektiği,

-Kurumda yapılan görevde yükselme sınavında başarılı olan personelin yeni statüleriyle birlikte nakil olma taleplerinin karşılanması gerektiği,

-Emeklilik hakkını doldurmuş olan Kurum personelinin emekli ikramiyelerine yüzde otuz oranında ilave yapılmasına yönelik bir düzenlemenin uygun olacağı, ifade edilmiştir.

4. Komisyonun Maddeler Hakkında Kararı

Kanun Teklifinin geneli üzerinde yapılan görüşmelerin tamamlanmasını müteakip, maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Kanun Teklifinin;

-1'inci ve 2'nci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

-3'üncü maddesi, birinci fıkrası, fıkrada yer alan "Bu Kanunun amacı doğrultusunda" ibaresinin "Bu Kanunla belirlenen amaçlar doğrultusunda" şeklinde ifadeye açıklık kazandırılması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle ve üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinde, bütçe gelir ve giderlerini de etkileyebilecek olan mali konulardaki kararların, sermayedar konumunda olan Hazine ve Maliye Bakanlığı ile koordinasyon içinde alınması amacıyla önerge ile değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

-4'üncü, 5'inci ve 6'ncı maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

-7'nci maddesi, birinci fıkrası, fıkrada yer alan kamu hukukuna ait kavramlar olan "ataması," ve "görevde yükselmesi," ibarelerinin metinden çıkarılması amacıyla önerge ile değiştirilmek suretiyle ve ikinci fıkrasının üçüncü cümlesi 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'ndaki teknik ifadeye uyum sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

-8'inci maddesi, anlam karışıklığının engellenmesi ve Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi, şirket hisseleri ve bağlı ortaklıklarının satış, kiralama, işletme hakkının devri ve/veya sair başka tasarruflar yoluyla devre konu edilmemesi ve sermayesinin tamamı Hazineye olacak şekilde faaliyetlerini sürdürmesinin açık bir şekilde hüküm altına alınması amacıyla değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

-9'uncu maddesi, aynen kabul edilmiştir.

-10'uncu maddesi, birinci fıkrası kanun yapım tekniğine uyum sağlanması ve anlatıma açıklık kazandırılması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

-Geçici 1'inci maddesi, kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilecek personelin nakil işlemleri konusunda uygulamaya yönelik teknik bazı düzenlemeler yapılması, 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi personelin mevcut iş sözleşmeleri ve özlük hakları ile MKE A.Ş.'ye devredilmesi ve ataması tekemmül ettirilen işçilerin, atama emirlerinin tebliğini izleyen günden itibaren "on beş gün" içinde yeni görevlerine başlamaları amacıyla değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

-Geçici 2'nci maddesi, mülkiyeti Hazineye olup kapatılan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuna tahsis edilmiş olan taşınmazların tahsis amacıyla kullanılacak kaydıyla MKE A.Ş.'ye tahsis edilmesi amacıyla değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

-Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 11'inci ve 12'nci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Ayrıca, verilen redaksiyon yetkisi doğrultusunda kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar çerçevesinde metnin tamamı redaksiyona tabi tutulmuştur.

5. Komisyonun Özel Sözcüler Hakkında Kararı

İçtüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Burdur Milletvekili Yasin UĞUR,
- Elâzığ Milletvekili Zülfü Tolga AĞAR
- Isparta Milletvekili Mehmet Uğur GÖKGÖZ,
- Manisa Milletvekili Mehmet Ali ÖZKAN,

- Nevşehir Milletvekili Yücel MENEKŞE,
- Niğde Milletvekili Yavuz ERGUN,
- Osmaniye Milletvekili İsmail KAYA,
özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>İsmet Yılmaz</i>	<i>Refik Özen</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>
Sivas	Bursa	Gaziantep
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mustafa Hidayet Vahapoğlu</i>	<i>Uğur Bayraktutan</i>	<i>Fezvi Berdibek</i>
Bursa	Artvin	Bingöl
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Yasin Uğur</i>	<i>Özgür Ceylan</i>	<i>İmam Taşçılar</i>
Burdur	Çanakkale	Diyarbakır
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Son oylamada bulunamadı) (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Zülfü Tolga Ağar</i>	<i>Bayram Yılmazkaya</i>	<i>Mehmet Uğur Gökgez</i>
Elâzığ	Gaziantep	Isparta
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Çetin Arık</i>	<i>Dursun Ataş</i>	<i>Ahmet Önal</i>
Kayseri	Kayseri	Kırkkale
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Ali Özkan</i>	<i>Yücel Menekşe</i>	<i>Yavuz Ergun</i>
Manisa	Nevşehir	Niğde
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	
<i>İsmail Kaya</i>	<i>Polat Şaroğlu</i>	
Osmaniye	Tunceli	
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3677) esas numaralı **Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi**'ne ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdadır.

(2/3677) esas numaralı **Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi**'ne ilişkin olarak Cumhuriyet Halk Partisi Milli Savunma Komisyon üyeleri olarak Kanun teklifine ilişkin olarak komisyon raporuna katılmamaktayız. Buna ilişkin olarak muhalefet şerhimizin gerekçeleri aşağıda açıklanmıştır.

1. GENEL DEĞERLENDİRME

24 Haziran 2018 tarihli seçimlerinin ardından 9 Temmuz 2018 tarihinde resmen geçiş yapılan, adına 'Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi' denilen ve muhalefet partilerinin sürecin başından itibaren yeni hükümet sisteminin bir 'tek adam' rejimi olduğu savı TBMM'de görüşülen tekliflerin hazırlanma süreçlerinden de anlaşılmaktadır.

Söz konusu kanun teklifinin MKEK'nda örgütlü işçi ve memur sendikalarının görüşüne başvurulmadan acele ile bakanlık bürokrasisi tarafından hazırlandığı ve milletvekilleri için imzaya hazır hale getirildiği komisyonumuzda sayın bakan yardımcısının sunumuyla anlaşılmaktadır.

Söz konusu kanun teklifi 17 Haziran 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna tali komisyon olarak da Plan ve Bütçe ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin 24 Haziran 2021 günü saat 13.00'te Milli Savunma Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı, Komisyon Başkanlığının 21.06.2021 tarih ve Z-19673998-130.02-831562 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Plan ve Bütçe Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarında gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

TBMM'de ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemenin kısa süre içinde defalarca değiştirildiğine tanık olunuyor. Bu anlamda tali komisyonlar kanun teklifi üzerinde incelemelerini yapıp komisyonumuza raporlarını sunmuş olsalardı yasama verimliliği açısından daha sağlıklı bir süreç işletilebilirdi kanısındayız.

Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi, incelendiğinde; ilgili Bakanlığın Millî Savunma Bakanlığı olan bir kamu iktisadi teşebbüsü statüsündeki Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nun, anonim bir şirkete dönüştürüldüğü görülmektedir.

Makina Kimya Endüstrisi Kurumu, 233 sayılı KHK'ya tabi, kamu tüzel kişiliğine sahip, sermayesinin tamamı devlete ait olan, ürettiği ürünlerin niteliği ve nihai ürünlerin son kullanıcı Türk Silahlı Kuvvetleri ve kolluk güçlerimiz olan bir kurum olması nedeniyle bir anlamda tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek, kamu hukukuna tabi süreçlerde üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti nedeni ile de çeşitli imtiyazlara sahip bir Kamu İktisadi Kuruluşudur.

Teklifin 24 Haziran 2021 günü aşağıda detayına gireceğimiz Anayasaya aykırılık iddiamız, komisyonda AK Parti ve MHP milletvekillerinin oylarıyla reddedilerek teklifin görüşmelerine geçilmiştir. İki değişiklik önergesinin kabul edildiği görüşmelerde 7. Maddenin oylaması gerçekleştiğinde, komisyona davet edilmiş bulunan kurumda örgütlü hiçbir sendika temsilcisine söz verilmemişti. Uyarılarımıza rağmen Tek adam yönetim anlayışı pratiği bu olsa gerek kanun teklifinin bütünü kabul edildikten sonra usulen söz verme niyetleri olduğunu değerlendirdik.

Makine Kimya Endüstrisi Kurumu 11 fabrika, 2 işletme müdürlüğüyle faaliyetlerini sürdürmektedir. Kurumda halen 2.879 işçi, 188 memur ve 2.199 sözleşmeli personel çalışmaktadır.

Makine Kimya Endüstrisi Kurumu 2020 yılında 3 milyar 101 milyon TL'lik net satış gerçekleştirmiştir. 2019 yılında 695 milyon, 2020 yılında ise 926 milyon kâr elde etmiş ve 2021 karlılığının ise 1,2 milyar olması beklenmektedir. Teklife ülkeyi yöneten siyasal iktidarın neden ihtiyaç duyduğunu Sayın Bakan yardımcısı; "Makine ve Kimya, söyledik, otuz kırk yıldır KİT statüsünde kamu mevzuatına tabi olması nedeniyle bazı faaliyetlerin icrasında çeşitli kısıtlamalara tabi. İşte, Devlet Memurları Kanunu, 399 sayılı KHK, KİT'ler hakkındaki uygulanan 233 sayılı KHK, Harcırah Kanunu, Kamu İhale Kanunu ve bunun gibi çeşitli kanuni düzenlemeler var" diyerek ortaya koydu. İhtiyaç kurumun

verimsizliğinden değil, mevzuata takılmadan iş ve işlem tesis etme iş gücü yapısını değiştirerek emek sömürüsü üstünden kazancı artırma yaklaşımının ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

Teklif TBMM Genel Kurulu'ndan da geçerse, Makina Kimya Endüstrisi Kurumu 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında 1984 yılından bu yana bir iktisadi devlet teşekkülü olarak yürüttüğü faaliyetlerine Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi, Millî Savunma Bakanlığına bağlı bir kamu şirketi statüsünde devam edecektir.

2. ANAYASAYA AYKIRLIK

Anayasa ve kamu hukuku ile 233 sayılı KHK'ye göre kamu hizmeti niteliği ağır basan tekel niteliğindeki mal ve hizmetlerin, kamu yararı gözetilerek kamu kuruluşları eliyle ve kamu hizmetlerine ilişkin usul, esas ve süreçlerde yürütülmesi gerekmektedir.

Söz konusu kanun teklifi, kamu yararı içermemektedir.

Anayasa'nın 3. maddesinin 1. fıkrasının ilk cümlesine göre; "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür". Anayasa'nın 5. maddesine göre, "Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak", devletin temel amaç ve görevlerindedir. Anayasa Mahkemesi'ne göre; Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması zorunludur. (Anayasa Mahkemesi'nin 17. 06. 2015 karar tarihli ve 2014/179 E.; 2015/54 K. sayılı kararı).

Kanun Teklifinin Genel Gereğesinin, ilk paragrafı; "Türk savunma sanayiinin temelini oluşturan Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu" ve ikinci paragrafında, "[m]ühimmat, silah, roket, patlayıcı ve diğer savunma ürünleri konusunda Türk Silahlı Kuvvetleri ve güvenlik güçlerinin en önemli tedarikçisi konumunda olan Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu" nitelendirmeleriyle, MKE'nin Türkiye Devleti açısından taşıdığı başat önemi ikrar etmektedir. Teklifin 4. maddesi de; şirketin, bu maddede öngörülen faaliyetleri "milli güvenlik hedefleri doğrultusunda" gerçekleştireceğini öngörüyor.

Türk milletinin bağımsızlığı ve bütünlüğü ile ülkenin bölünmezliğini tehlikeye atacak bir kanunun, kamu yararı taşımayacağı açıktır. Bu itibarla, Anayasa'nın 2., 3. ve 5. maddeleri beraberce dikkate alındığında; milli güvenlik hedefleri doğrultusunda Türk savunma sanayiinin temelini oluşturan ve şu halde devletin idamesi için zaruri bir kamu iktisadi teşebbüs olan ve alternatifi de bulunmayan MKE'nin, tüm kadrosu özel hukuka tabi personelden müteşekkil

şekilde ve uygun kamusal yönetim ve denetim kural ve ölçülerinin aşındırıldığı bir kulvara sokularak anonim şirkete çevrilmesinde, kamu yararı yoktur.

Genel Gereke’de de, MKE’nin “gelişen teknolojiye ayak uydurması, üretim imkân ve kabiliyetlerinin artırılması ve nitelikli personelin istihdamının sağlanması gibi nedenlerle, günümüz ticari hayatın[ın] gerekliliklerine uygun yapısal dönüşüme ihtiyaç duyul[duğu]” belirtilmektedir. Ancak; teknoloji, üretim ve personel açısından gerekli niteliksel ilerlemenin sağlanması için, MKE’nin anonim şirkete biçimine büründürülmesi gerekmediği gibi; doğrudan Türkiye’nin bağımsızlığı ve ülkesinin bölünmez bütünlüğü açısından yeri doldurulamaz bir konumda olan MKE’nin yapısına ilişkin tartışmanın da, ticari hayatın gereklilikleri üzerinden yapılması mümkün değildir.

Türkiye Devleti, bir şirket değildir. Kaldı ki; 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 4. maddesinin 2. fıkrası, zaten halihazırda “Teşebbüsler, bu Kanun Hükmünde Kararname ile saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabidir” hükmünü içermektedir. Kanun teklifiyse, var olan bu statüyle yetinmemekte ve MKE’nin anonim şirkete dönüştürülmesi yoluyla, ilerideki olası bir özelleştirme için bir yol temizliği de amaçlanmaktadır.

Teklifin 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında şirketin sermayesinin tamamının hazineye ait olacağı ifade ediliyor. Ancak “Denetim” alt başlıklı 5 inci maddesi ise şu şekildedir: “Şirket, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun yetkilendirdiği bağımsız denetim kuruluşları arasından Genel Kurul kararı ile belirlenecek kuruluş tarafından bağımsız denetime tabi tutulur. Hazırlanan bağımsız denetim raporu, Genel Kurula sunulmasını müteakip Şirket tarafından Bakanlık ve Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilir.”

Anayasa’nın “Kamu iktisadî teşebbüslerinin denetimi” başlıklı 165 inci maddesindeki “Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıklarının Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi esasları kanunla düzenlenir” hükmü açısından değerlendirildiğinde, teklifin denetim başlıklı 5 inci maddesinin bir eksiklik, dolayısıyla Anayasa’ya aykırılık taşıdığını kıymetlendiriyoruz. Teklifin bu maddesi denetimin sayılan işlemlerle sınırlı olduğu şeklinde yorumlanabilir ki teklif edilen maddede de TBMM denetimine atıf bulunmamaktadır.

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 4. Maddesi uyarınca Sayıştay denetimine tabi olmak durumunda olsa da, uygulamada dar yoruma mahal vermemek açısından, Anayasa’nın 165 inci maddesi gereği, 04/07/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların

Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile 03/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'na atıfta bulunulması yerinde olacaktır.

Teklifin 7'inci maddesi ile şirket nezdinde istihdam edilecek personelin; işe alınması, sayısı, nakli, görevlendirilmesi, eğitimi, niteliği, kadrosu, unvanı, ücreti ile diğer tüm mali ve sosyal hakları, terfisi, izni, çalışma esasları, vekâlet, ödül ve disiplin işlemleri ile sözleşme esasları ve benzeri diğer uygulamaya ilişkin hususların Genel Kurul tarafından çıkarılacak düzenlemeler ile belirleneceği ve anılan personele, ücret ve diğer tüm mali ve sosyal hakları kapsamında, yapılacak ödemelerin aylık ortalamasının, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Genel Kurul tarafından tespit edilecek üst sınırı geçemeyeceği hüküm altına alınmak istenmektedir.

Kamu kurumu olmaktan çıkarılan ve özel hukuk hükümlerine tabi bir şirkete dönüşen MKE A.Ş.'nin imzalayacağı sözleşmelere kanun yoluyla bir üst sınır getirilmesi ve bu üst sınırın da işveren konumundaki bir organa, Yönetim kurulu ya da Genel Kurula bırakılması, sözleşme hürriyetini zedeleyeceği gibi hâlihazırda toplu sözleşme imzalayan bu kurumda, toplu sözleşme hakkına müdahale niteliğindedir.

Bu düzenlemenin Anayasa'nın 48'inci maddesinde düzenlenen sözleşme hürriyetine ve 53'üncü maddesinde düzenlenen toplu sözleşme hakkına aykırılık oluşturduğu kanaatini taşıyoruz.

Teklifin 8. Maddesi ile MKEK A:Ş'nin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi olmaması denetim açısından Anayasada düzenlenen hükümlere aykırılık teşkil etmektedir.

Başka bir deyişle mezkur Anonim Şirketin faaliyetlerinin mali yönetimi ile kontrolüne ve bunların yürütülmesi sırasında yapılacak ihalelere ilişkin usul ve esasları, Anayasal ilkelerin tecessüm ettiği anılan Kanun'un kapsama alanı dışında bırakmak; bünyesinde bulunan kaynakların etkin, verimli, şeffaf değerlendirilmesine engel oluşturacak; yapılacak ihalelere katılacak özel teşebbüslerin fırsat eşitliği içinde rekabet edebilme olanağını ortadan kaldıracaktır.

Bütün bu belirtilenlerin yanı sıra, Kanun Teklifi, "Devletleştirme ve özelleştirme" kenar başlıklı Anayasa madde 47 açısından da değerlendirilmelidir. Bu madde gereğince;

“Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde devletleştirilebilir.

Devletleştirme gerçek karşılığı üzerinden yapılır. Gerçek karşılığın hesaplanma tarzı ve usulleri kanunla düzenlenir.

Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzelkişilerinin mülkiyetinde bulunan işletme ve varlıkların özelleştirilmesine ilişkin esas ve usuller kanunla gösterilir.“

MKE, genel gerekçede de vurgulandığı üzere tarihi, yüzyıllara yayılan ve ulusal savunma sanayisinin belkemiğini oluşturan ulusal nitelik taşıyan bir kamu kuruluşudur.

Bu kuruluşun bu statüden çıkarılması, özelleştirme işlemine tabi tutulması anlamına gelmektedir. “Kamu yararı“ devletleştirme için ölçüt kavramdır. Bu nedenle, MKE'nin anonim şirkete dönüştürülmesi, hem ölçüt hem de statü olarak değerlendirilmek gerekir. Zira genel gerekçede “ticari hayatın gereklilikleri“ dikkat çekmektedir. Oysa kamu yararı, “ticari hayat“ kavramından daha kapsamlı ve üstün bir kavramdır. Yine genel gerekçede belirtilen, “kritik ve nitelikli personelin sağlanması“ amacı kamu kurumunda gerçekleştirilebilecek bir amaç değil midir? Bu bakış açısı, bizi, bir kamu tüzel kişisi olan Türkiye Cumhuriyeti bütününe özelleştirmeye götürmez mi?

Nitekim;

-Teklifin 3. maddesi uyarınca, anonim şirketin ilgili olduğu Bakanlık, Milli Savunma Bakanlığıdır; şirketin sermayesi Hazine'ye aittir; şirketteki pay sahipliğine dayanan hak ve yetkiler Bakanlık tarafından kullanılır.

-Teklifin 8. maddesi uyarınca, kurulan şirket ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası bu şirkete ait olan şirketler, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'a tabi değildir.

Anonim şirketin kurulması bağlamında özelleştirmenin gündeme gelişi; esas itibariyle, anonim şirket kurulmasının, özelleştirmeye giden sürecin bir ilk halkası olarak da değerlendirilebilir.

Bu itibarla, yasa önerisi, Anayasa madde 47 açısından değerlendirilerek, devletleştirme ve özelleştirme işlemlerinin amaçları çerçevesinde uygunluk analizine tabi tutulması gerekmektedir.

3. MADDELERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİMİZ

Teklifte yukarıda belirttiğimiz sakıncaların yanında maddeleri de çeşitli eksiklikler içermektedir. 6 ncı madde de kurulacak MKE A.Ş.'nin yönetim kurulunun nasıl oluşacağı ve

Genel Müdürün nasıl atanacağı belirtilmesine rağmen yönetim kurulunun kaç kişiden oluşacağı teklifte ifade edilmeyerek ucu açık bırakılmıştır. Kanun teklifinde Yönetim Kurulu üye sayısının belirtilmemiş olmasını, her ne kadar Yönetim Kurulunda görev alacak kamu görevlilerine yapılacak ödemenin üst sınırı 399 sayılı yasa ve 233 sayılı KHK'ya atıfla sınırlandırılrsa da kamuoyunu son günlerde meşgul eden 3 – 5 maaş alan siyasal iktidara yakın kadrolar düşünüldüğünde sınırlandırmakta fayda olduğunu ve bunun bir eksiklik olduğunu değerlendiriyoruz. Şirket ana sözleşmesinde yönetim Kurulunda görev alabilecek kamu görevlisi olmayan kişiler için ise nasıl bir ücret tarifesinin işleyeceğini ise kamuoyu ancak teklifin yasalaşması sonrası takip edebilme olanağına sahip olabilecektir.

Yine teklifin 7'inci ve Geçici 1'inci maddeleri ile MKE'nin personel rejimi kökten dönüştürülmekte, memur ve sözleşmeli personel kadroları ve pozisyonları kaldırılmakta, MKE'deki kamu işçileri de dâhil kurulacak MKE A:Ş'de çalışmaya devam edecek bütün personelin, 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi işçi statüsünde olacağı ve bunların sosyal güvenlik statülerinin de 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacağı düzenlenmektedir.

En önemli hususlardan biri de şirket, faaliyet alanı ile ilgili konularda geçici veya sürekli olarak yerli ve yabancı uyruklu personel istihdam edebilecektir.

Şirkette istihdam edilecek personelin kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair mevzuat hükümlerinin uygulanmayacağı düzenlenmektedir. Sermayesinin tamamını hazine karşılayacak. Ama Yönetim Kurulu dilediği gibi bir istihdam modeli uygulayabilecek. Bunu işleyen bir demokraside kabul etmek mümkün değildir.

Kurulacak bu Anonim Şirkette istihdam edilecek kişilerin de şirket her ne kadar özel hukuka tabi olacak olsa da Milli Savunma Bakanlığı'nın ilgisi olması sebebiyle personel temini noktasında kamu mevzuatında aranan niteliklere (657 sayılı Kanunun 48. Maddesinde tanımlanan şartlar ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 4. Maddesinde belirtilen şartlar) sahip olmayan kişilerin istihdamına cevaz verecek düzenlemelerden kaçınılması gerekirdi.

Şirkette çalışacak kişilerin 657 sayılı Kanunun 48. Maddesinde tanımlanan şartlar ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 4. Maddesinde belirtilen şartları taşımalarının neden istenmediği komisyon görüşmelerinde izah edilememiştir. Personel temin kriterlerinin söz konusu kamu şirketi açısından önceden belirlenmesinden neden rahatsız olunur bunun kamuoyunda şüphe bırakmayacak şekilde açıklanmaya ihtiyacı vardır. 15 Temmuz FETÖ Darbe Teşebbüsü sonrası

“ne istediler de vermedik” diyen, “aldatıldık” “kandırıldık” diyerek özür dileyenler iş başındayken kamu güvenliğini doğrudan ilgilendiren bir meselede bu neyin özgüvenidir merak ediyoruz.

Teklifin Geçici madde 1’inin ilk fıkrası uyarınca, kanunun yürürlüğe girdiği tarihi müteakip altı aylık sürenin sonundan itibaren, şirkette özel hukuk hükümlerine tabi olmayan personel çalıştırılmayacağı belirtilmektedir. Buna karşın; hâlihazırda MKE’de zaten İş Kanunu’na tabi şekilde çalışan 2.879 personel bulunmaktadır ve kurumun kadrosunun bütünüyle özel hukuka tabi personelden ibaret hale getirilmesinin herhangi bir meşru gerekçesi bulunmamaktadır. Kaldı ki; Türkiye’nin güvenliğiyle ilgili merkezi bir kurum olan MKE’nin bütünüyle özel hukuk hükümlerine tabi personele teslim edilmesi; ciddi istihbarat riskleri de içerecektir.

Teklifte öngörülen personel rejiminin ve personele ilişkin geçiş hükümlerinin, uygulamada kurumda çalışanlar açısından çok yönlü hak ihlallerine yol açacağı ortadır.

Şöyle ki;

Geçici 1’inci madde ile düzenlenen personele yönelik geçiş hükümleri hak kayıplarına sebep olabilecek nitelikte düzenlemeler içermektedir.

Kurumdaki işçi, memur ve sözleşmeli personelin mevcut hakları ve ücretleri ile Şirkette istihdam edilmesi düzenlenmiş, ancak bu personelin devrine ilişkin hakların korunmasına süre sınırı getirilmiştir. Düzenlemeye göre Kanunun yayım tarihinden itibaren 6 aylık süre öngörülmüştür. 6 aylık sürenin sonunda Şirkette 4857 sayılı İş Kanuna tabi olmayan personel çalıştırılmayacaktır.

MKE’de çalışmakta olan memur ve sözleşmeli personele iş sözleşmesi teklif edileceği düzenlenmiştir. İşçi statüsüne geçirilmesine rağmen 90 gün içerisinde sigortalı statüsünü değiştirmeyen ve Emekli Sandığı üyesi olmaya devam etmeyi tercih eden 2008 yılı öncesindeki memurların ve sözleşmeli personelin emekli sandığı ile ilişkilerini ve emekliliğe esas kıdem ve diğer haklarının sürdürüleceği düzenlenmiştir. İşçi statüsüne geçip sigortalılık statüsü olarak da işçi statüsüne geçenlerin prim ve diğer yükümlülüklerinin 5510 sayılı Kanuna göre düzenlenmesi öngörülmüştür. 2008 sonrasında çalışmaya başlayan memur ve sözleşmeli personelden işçi statüsüne geçenler açısından sigortalılık statüsünün otomatikman işçi statüsüne dönüştürüleceği belirtilmiştir. Bu gruptaki personele seçim hakkı tanınmamıştır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi müteakip 6 aylık sürenin bitiminden itibaren Şirkette 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine tabi olmayan memur ve sözleşmeli personel olarak çalışan

personelden, sözleşme imzalamayı kabul etmeyenlerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca diğer 4046 sayılı Özelleştirme Kanunu'nun 22. Maddesi çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilmesi, düzenlenmektedir.

Kurumda 4857 Sayılı Kanuna tabi olarak çalışan personele ilişkin bir düzenleme yapılmış ve kurulacak yeni şirketle yeni bir sözleşme teklif edilmektedir. 6 ay içinde yapılacak teklif ile sözleşme imzalamayı kabul edenler açısından düzenleme yapılmış ve bunların kurumda geçirdikleri sürelerin kıdem tazminatı hesabında ve kıdeme bağlı izin gibi haklarda dikkate alınacağı belirtilmiştir. Ancak burada işçilerin kazanılmış hakları göz ardı edilmiştir.

Öte yandan, personele sunulan 3 seçenek de personelin ailevi birliğini zedeleyecek niteliktedir.

Halen yürürlükte olan ve süresi sona erdiğinden hizmet akdine dötüşen toplu iş sözleşmelerinden kaynaklanan haklarına ilişkin düzenleme komisyonumuzda önerge marifetiyle çözülmeye çalışılmıştır. Ancak bu değişiklik henüz imzalanmamış 2021 yılı toplu sözleşmesi için nasıl hüküm ifa edecektir? İş Kanunu'nun "**İşyerinin veya bir bölümünün devri**" alt başlıklı 6. Maddesinin 4. Fıkrasına göre "Tüzel kişiliğın birleşme veya katılma ya da türünün değişmesiyle sona erme halinde birlikte sorumluluk hükümleri uygulanmaz." Dolayısıyla söz konusu işçilerin MKE Kurumundaki toplu sözleşme hakları önerge ile teklifte düzenlenmeye çalışılsa da aksaklıklar yaşanabilecektir.

Kaldı ki, yeni işveren olan Anonim şirket MSB'nin ilgili kuruluşu olduğu için işkolu değişikliği de beraberinde gerçekleşecek ve MKE, metal işkolundan milli savunma işkoluna geçmesi gerekir.

Bu nedenle yeni toplu toplu sözleşme görüşmeleri söz konusu yeni iş yerinde yetkili olup olmadığı tartışmalı bir sendika ile nasıl yürütülebilecektir?

Yeni iş akdini kabul etmeyen işçiler, MSB tarafından diğer birimlerine aynı unvan ve devir tarihindeki haklarıyla devredilecekler ve 15 iş günü içinde yeni görevlerine başlayacaklardır. Burada da işçilerin başka illere gönderilmesi söz konusu olabilecektir. Bakanlığın kadro ve kuruluşlarında çalışmak istemeyen işçilerin iş akitlerinin geçerli nedenle feshedileceği ve bunlara ilişkin olarak 4857 sayılı kanunun 17'inci maddesinde düzenlenen ihbar yükümlülüğünün yerine getirildiği varsayılacaktır.

İş Kanunu'na tabi, olarak çalıştırılacak personel için performans esaslı çalışma gibi esnek çalışma uygulamaları da teklifin yasallaşmasın ardından gündeme gelecektir. İşgücü maliyetlerinin düşürülmesinin bir yolu da çalaranların sendikasız ve

güvencesiz istihdam edilmesinden geçtiğinden teklife imza koyanlar açısından yadırganacak bir durum söz konusu olmasa da sözleşmeli personelin mali ve sosyal haklarının Yönetim Kurulunca belirlenecek olması dahi şirket personelinin ilerde karşılaşabileceği emek sömürsününün alacağı boyutu işaret etmektedir.

4. SONUÇ

Sonuç olarak; Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi’nde

Anayasa hükümleri ve kamu yararının göz ardı edildiği,

Çalışanların özlük haklarıyla ilgili belirsizliklerin ve adaletsizliklerin bulunması

Yönetim Kuruluna çok geniş yetkilerin tanınması,

Yönetim Kurulu üye sayısının ve Genel Kurul üyelerinin belirsizliği, gibi nedenlerle **Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifine** bu haliyle karşı olduğumuzu beyan ederiz.

Özgür Ceylan

Çanakkale

Bayram Yılmazkaya

Gaziantep

Uğur Bayraktutan

Artvin

Çetin Arık

Kayseri

Ahmet Önal

Kırıkkale

Polat Şaroğlu

Tunceli

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3677) esas numaralı Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifine ilişkin şerhim aşağıdaki gibidir.

Usul Açısından Değerlendirme

AKP iktidarları döneminde yasa yapım tekniği bütünüyle Yürütmenin istek ve taleplerine uygun bir şekilde komisyonlarda görüşülmekte, bu süreçte muhalefet partilerinin katkı ve önerileri yok sayılmaktadır. Muhalefet partilerinin verdiği kanun teklifleri komisyonunda görüşülmemekte, gündeme getirilmemektedir.

Öte yandan komisyon görüşmeleri tamamlandıktan sonra muhalefet şerhinin yazılması için normalde belli bir süre verilmesi gerekirken, komisyon bu usule de riayet etmemektedir. Muhalefet partilerine şerh yazılması için bir kaç saatlik bir zaman verilmesi sağlıklı ve nitelikli şerhlerin yazılmasını engellemekte, iktidar adeta yangından mal kaçırırçasına kanun tekliflerini Genel Kurul gündemine taşıma gayretine girmektedir. Ayrıca komisyon görüşmeleri tamamlandıktan sonra teklifin Genel Kurul gündemine gelmesi için en az 48 saat geçmesi gerekirken, teklifler alelacele Genel Kurul gündemine getirilmekte, dolayısıyla Meclis'te bulunan vekiller yasa teklifine hazırlanamamakta, böyle olunca Genel Kurul tartışmaları da sağlıklı bir şekilde yürütülememektedir. AKP iktidarı, getirdiği yasa tekliflerini böylece kamuoyundan da kaçırılmış olmaktadır. Torba yasa tekniğiyle yasa yapım tekniğinde büyük bir sıkıntıya yol açan AKP iktidarı, yukarıda sözü edilen yöntemlerle yasa yapım tekniğinin ruhuna büyük zarar vermektedir.

AKP iktidarı, komisyona getirdiği yasa tekliflerinin birçoğunda uzman görüşlerini dikkate almamakta, uzmanlar çoğu zaman komisyona davet edilmemektedir. Bu yasa teklifi görüşmelerinde de aynı şey olmuştur. Örneğin böyle bir yasa teklifinin Kırıkkale ekonomisini nasıl etkileyeceği, çalışan memur ve personelin ne gibi sıkıntılar yaşayacağı, özelleştirme sürecinde hangi sorunların yaşanacağına ilişkin meseleler göz ardı edilmiştir. Dolayısıyla Meclis, Kırıkkale halkı için değil sermaye için seferber olmakta, bu süreçte sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda hareket edilmektedir. Aynı şekilde bu yasa teklifinin öncelikle görüşülmesi gereken yerlerden biri KİT Komisyonu iken, bu hassasiyet de göz ardı edilmiş, Kırıkkale'yi Kırıkkale yapan MKEK'in özelleştirilmesine zemin hazırlayan bu kanun teklifinin alt komisyonunda uzmanlarla birlikte değerlendirilmesi gerekliliği es geçilmiştir.

Esas Açısından Değerlendirme

Bu yasa teklifi birçok açıdan sıkıntılı bir yasa teklifidir. Esasen bu yasa teklifi, kamunun tasfiyesini amaçlayan, sermayenin çıkarlarını gözetken, kamu yararını sermayeye peşkeş çeken bir yasa teklifidir. Bu yasa teklifi ile kurum şirkete çevrilerek, özelleştirmenin zemini hazırlanmaktadır.

Yasa teklifi ile, Kurum sermayesinin tamamı Hazineye aktarılacak, dolayısı ile Hazine tarafından kısmi olarak ya da bir bütün olarak satılması veya ortak alınması kolaylaştırılacaktır.

Denetimden kaçırılmadığı iddia edilmektedir, ancak mevcuttaki denetim mekanizmaları bile doğru düzgün uygulanmazken, anonim şirketin denetlenmesi ya da yasalara uygun şekilde denetlenmesi ihtimali söz konusu olmayacaktır. Mevcut iş güvencesine rağmen personel arasında ayırım yapan, sürgün ve dışlama gibi birçok baskı aracını kullanan yönetimler tarafından; hiçbir personelin işten çıkarılmasının kesinlikle söz konusu olmayacağına ve personelin tüm mali ve sosyal haklarının korunacağı yönündeki açıklamalara inanmak mümkün değildir. Böylece MKE'nin KİT statüsünden daha esnek, özel sektör dinamizmi ile hareket eden, özellikle personel rejimi açısından çok daha esnek ve işe alımlarda torpil ve referansın dikkate alınacağı bir yapıya bürünmesi amaçlanmaktadır. Dahası sadece MKE değil, tüm KİT'lerin tasfiyesi ile kamunun küçültülerek tamamen özel sektörün insafına terk edilmesi adım adım gerçekleşmektedir. Yani ortak alma, parça parça satma, yap-işlet-devret modeli ve benzeri yöntemlerle kurumun bütün faaliyet alanlarının özel sektöre peşkeş çekilmesi için başlangıç adımı atılmaktadır.

Son 5 yıldır, AKP iktidarı tarafından Kurumun yönetim kadrolarına kişiler dışarıdan yönetici olarak atanmıştır. Bu yöneticiler de, AKP iktidarı tarafından, neden atandığı veya neden görevden aldığı anlaşılmadan sık sık değiştirilmiştir. Bakanlıklarda ve birçok kurumda yaşanan kayırmacılık, sürgün, yer değiştirmeler, MKE'nin de son beş yılına damgasını vurmuştur.

Ekonomik olarak ülkeyi krize sürüklemiş olan iktidar, çözümü bir kez daha kamuyu tasfiye etmekte aramaktadır. Kamu İktisadi Teşekküllerine (KİT) bir anonim şirket statüsü kazandırılmakta, bunların satışına zemin hazırlanmaktadır. Böylelikle binlerce kamu çalışanın iş güvencesini elinden alınmaktadır.

Her ne kadar MKE tarafından mevcut kanun teklifinin bir özelleştirme adımı olmadığı iddia edilse de, çalışan personelin görüşü bu yönde değildir. Aktif olarak çalışan hatların "milyonlarca adet alım garantisi" verilerek MKE'ye ait tüm teknik bilgi paketlerinin özel firmalara satıldığı, hatta bunlarla ilgili sözleşmelerin imzalandığı bilgisi verilmektedir. AKP iktidarları döneminde yol, köprü ihalelerinde olduğu gibi alım garantili bir özelleştirme süreci yaşanacağı bizzat çalışanlar tarafından söylenmektedir. Dolayısıyla tıpkı diğer ihalelerde olduğu gibi sadece MKE çalışanları mağdur olmayacak, aynı zamanda kamu kaynakları sermayedarlar için alım garantili servis edilecektir.

Öte yandan MKEK yöneticileri tarafından iddia edildiği gibi, mevcut kanundan kaynaklı sınırlamalar da söz konusu değildir. Mevcut durumda kendi istedikleri personele performans ödemesi yapmakta, çeşitli projeler ve iş kalemleri için hizmet alımı vb. şekilde danışman personel veya firma kullanımı yapılmakta ve dahası mevcut İhale Kanununa rağmen adrese teslim işler verilmesi konusunda hiçbir engelle karşılaşılmamaktadır.

Ayrıca tüm kamuda olduğu gibi, MKE Kurumu da tepeden inme yöneticiler tarafından yönetilmektedir. Kurumların kendi içerisinden liyakat şartlarına uygun, tecrübe ve bilgi birikimi dikkate alınmadan yapılan yönetici atamaları sorun olmaya devam etmektedir.

Atanan veya mevcut yöneticiler, hem memur hem de işçiler arasında iktidara yakın ya da yandaş sendikaların referansları doğrultusunda personel görevlendirmeleri yapmaktadır.

Bir diğerk iddia ise Kurum bünyesinde nitelikli personel istihdamının önündeki engellerin kaldırılması iddiasıdır. Mevcut yönetim tarafından bazı projelerde ve yapılan işlerde çok yüksek ücretlerle danışman adı altında personel istihdamı ya da danışman firma kullanımında belirgin bir artış olmuştur. Bugüne kadar danışmanlık hizmeti alınan kişi ve kurumların hangi kriterlere göre belirlendiğı ile ilgili tek bir somut çıktı olmadığı bilinmektedir.

Bu yasa teklifi ile emekçilerin kazanılan hakları yok olacak, binlerce çalışan perişan edilecektir. Böylesi adımlar AKP iktidarı açısından artık rutin haline gelmiş durumdadır. Daha önce Soma’da ve benzeri yerlerde özelleştirilen madenler ve termik santraller binlerce işçinin mağdur edilmesine, insanların geleceğinin çalınmasına yol açmıştır. Benzer örnekler ÇAYKUR ve PTT özelleştirmelerinde de görülmüştü.

Silah sanayisinin iştah kabartan bir sektör haline gelmesi, savaş harcamalarını en üst düzeye çıkaran AKP iktidarları için bir rant alanı haline gelmiştir. Dışarıya silah ihraç eden ülke konumunu pekiştirmek isteyen AKP iktidarı, şimdi de gözünü MKEK’e dikmiştir. Yasa teklifinin ardında yatan nedenleri anlamak için, savaş sanayi ekonomisini anlamak ve çözümlenmek önemli olacaktır.

Yerli-Milli Silah Sanayii Sevdası

Kapitalizm ve savaş ilişkisi kopmaz bağlarla ve evrensel düzeyde birbirine bağlıdır. Savaş sanayisi, dünyanın en gelişmiş ve kârlı sektörü olarak sermaye birikim rejimlerinin nefes borusu olmaktadır. Silah sanayisi, özellikle ekonomide daralmanın ve durgunluğun olduğu dönemlerde, sermaye grupları için kârlı bir yatırım alanı olmaktadır. AKP iktidarının, özellikle son on yılda silah yatırımlarına özel bir önem vermeye başlaması sektörün kar oranları ile yakından ilintilidir. Bu dönemde, AKP’nin silah sanayisi ile ilgisi stratejik düzeydedir ve ileriye dönük hedefler açısından en fazla ve agresif olarak büyümesi öngörülen sektörler arasında silah sanayisi en gözde sektördür. Aselsan’ın bu yılın ilk çeyreğı için açıkladığı 3 milyar TL kârı bu kapsamda örnek olarak verebiliriz.

Türkiye’de işbaşına gelen bütün hükümetler hazırladıkları bütçelerde en büyük payı silah ve savunma sanayisine aktarmıştır. AKP döneminde de bu kural bozulmamıştır. Medya ve inşaat sektörüne yön veren “havuz” sistemi, savunma sanayisine de yön vermektedir. AKP iktidarı, kamunun elindeki tüm imkânları ve maddi gücü bu havuzların beslenmesine bağlayarak, ciddi oranlarda büyümelerini sağlamaktadır. Geline süreçte, silah sanayisine aktarılan kaynaklar ve destekler ‘güvenlik’ yatırımlarına doğru genişleyen bir spektrumda hem oldukça karlı bir iş, hem de savaş politikalarını besleyen bir manivela gibi kullanılmaktadır.

“2015’ten itibaren ekonomik krizin kaçınılmaz bir hale geldiğini ve 2002’den beri büyümenin lokomotifliğini yapan inşaat-altyapı-finans üçgeninde yolun sonuna geldiğini yavaş yavaş anlayan AKP iktidarı, yeni dönemde yatırımlarını silah ve savunma sanayine, telekomünikasyon ve enerji yatırımlarına yönlendirmeye başladı.”

Uluslararası alanda silah ve savunma sanayilerindeki gelişmeleri ve devletlerin silahlanma harcamalarını araştıran bir kuruluş olan SIPRI'ye göre, Türkiye'de bazı savunma sanayi şirketleri dünyanın en büyük silah satıcısı şirketler listesine girmiş durumdadır. ASELSAN, TAİ, Roketsan gibi şirketler ilk yüz içinde yer almaktadırlar. Savunma sanayisinde yer alan bazı şirketlerin aile içine veya yakın dostlara ait olması tesadüf değildir. "Sektörün büyükleri arasında Koç Grubu, Nurol, BMC, Netaş, Turbojet, Kale Havacılık bulunurken, aile dostları ve dönürlerinin (Albayrak Grubu, Katmerciler, Bayrak Grubu vb.) bu sürece katılımıyla paydaşlar artıyor." Birçok alanda oluşturulan havuz yapılarına kaynak verildiği gibi savunma sanayisinin içinde yer alan şirketlere de büyük teşvikler veriliyor. Yatırım arazileri BMC örneğinde olduğu gibi bedava veriliyor. AKP iktidarı kapsamında kristalize olan "geleneksel sermaye" ve "AKP sermayesi", savaş ve savunma sektörü söz konusu olunca, bir araya gelip uyum içinde bir arada durabiliyor.

"Hava araçları Bayrak Makina, Büyükmıhçı, Kalekalıp arasında pay ediliyor. Pastanın büyüğünü ise Bayraktar grubu alıyor. Kara araçlarında Otokar, BMC, HEMA ve Nurol büyük paytaşı kapıyor. Deniz araçları, RMK, DEARSAN, Sedef, Yonca-Onuk, İstanbul Denizcilik, A.D.İ.K - Anadolu Tersanesi arasında pay ediliyor. Elektronik yazılımda ise, Gate, Milsoft, Savronik, SDT, Vestel Savunma, Koç Sistem, Meteksan Savunma, C2TECH, Kaletron, Yüksek Teknoloji, Altay, BTT Ltd., Fotomiks varlık göstermekte. Roket, füze ve mühimmatta ise Barış, Kalekalıp, TİSAŞ, GİRSAN, Sarsılmaz, Samsun Yurt Savunma Sanayi ve Ticaret A.Ş faaliyet göstermekte. Lojistik-askeri giyim konusunda ise, Yakupoğlu, Öztiryakiler, Target, ÖZTEK, TEKSAV, ANEL, Megateknik önemli paylar almakta."

Görüldüğü üzere 'havuz' sistemiyle oluşturulan rant ve kayırma ekonomisinin tahtında oturan sektör silah sanayisidir. Demokratik hak temelli sorunlara karşı oluşturulan "beka" retoriği, oldukça kullanışlı bir aparat olarak şal görevi görüyor. Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan 696 KHK ile savunma sanayisini doğrudan kendine bağlayan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yönetim kadrosu ve havuz medyası, yerli bir "askeri-endüstriyel" kompleksi yaratma konusunda ulusal ve uluslararası diplomasi ve algı faaliyetlerini yürütmeye devam ediyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 09 Şubat 2019 tarihinde Aydın'da yaptığı mitingde, "Ben buradan patatesçilere, domatesçilere sesleniyorum; o bir tane merminin bedelini biliyor musun sen?" sorusunu sormuştu. Mermi parasıyla kodlanan militarizm ve savaş mekaniği, iktidar bloğunun silah sanayisi ve ileri teknoloji ürünlerinden iç piyasalara güçlü para aktarımı sağlamayı hedefleyen bir model üzerinden işletildi.

'Devletin bekası' söyleminin amacı, toplumsal-siyasal muhalefeti bastırma, bölgesel bir güç olma hedefiyle, özellikle havuz medyası eliyle toplumu militarize etmektir. Bu stratejinin en yıkıcı sonucu, silah ve savunma sanayine büyük yatırımlar yaparak, orduyu yüksek maliyetli teknolojiyle donatarak, toplumsal eşitsizliği ve yoksulluğu büyütme.

Özelleştirmeler Bilançosu

Ülkenin yakın geçmişine bakıldığında, 1986'da başlayan özelleştirme sürecinde 2021'e kadar 70 milyar dolarlık satış gerçekleştirildiği görülmektedir. 2002'ye kadar geçen 16 yılda 8 milyar dolarlık özelleştirme işlemi tamamlanmıştır. AKP iktidarının 19 yılında ise özelleştirme miktarı 62.3 milyar dolara ulaşmıştır.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) verilerine göre, 1986-2021 arasında özelleştirilen kurumlara ait 3 bin üzerinde taşınmaz satılmıştır. Aralarında TEDAŞ, Sümer Holding, PETKİM, TEKEL, Şeker Fabrikaları'nın taşınmazlarının da yer aldığı 3.9 milyar dolarlık satışın 3.7 milyar dolarlık bölümü yine AKP döneminde gerçekleşmiştir.

Aynı şekilde Hazine Bakanlığı'na bağlı ÖİB tarafından Resmi Gazete'de yer alan "Yatırımcıya Duyuru" adı altında arazi satışları sürmektedir. 2021'in ilk dört ayında 11 ayrı günde özelleştirme kararları yayımlanmıştır. Geçmişte özelleştirilen 75 arazinin satışı da onaylanarak, büyüklükleri 861 bin 898 metrekareye ulaşmıştır. Büyük kısmı turizm bölgelerindeki arazilerin satışından 798 milyon 59 bin 500 TL gelir elde edilmiştir.

2005-2020 arasında 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre toplam 309 milyon metrekare genişliğinde 72 bin 53 adet taşınmaz satışı yapılmıştır. Kurumlara yapılan devirler, trampa (takas), hibe ve teşviklerle elden çıkarılan alan ise 1.5 milyar metrekareye ulaşmıştır. Son 5 yılda satışlardan 12 milyar 414 milyon 784 bin TL gelir elde edildiği açıklanmıştır. 2016'da 1.8 milyar TL, 2017'de 2.3 milyar TL, 2018'de 2.2 milyar TL, 2019'da 2.5 milyar TL, 2020 yılında da 3.3 milyar TL değerinde satış geliri elde edilmiştir. Sadece 2020 yılında 8 bin 300 açık artırma ihalesi yapılarak, 5 bin 780 adet, 17.3 milyon metrekare taşınmazın satışı tamamlanmıştır.

AKP'nin gerek özelleştirme politikası gerekse kamuya ait taşınmazları, milletin vergileriyle yapılan fabrikaları, sanayi tesislerini özelleştirme adı altında yok pahasına satması ile özellikle dar gelirli kesimler büyük ölçüde mağduriyet yaşamaktadır.

Önemli Özelleştirmelerin Kısa Tarihi

2004 yılı itibariyle özelleştirmelerde vites yükselten AKP iktidarı, 1 milyar 282 milyon dolarlık satış yaptı. 2003 yılında fabrika yapan fabrikaları elden çıkaran AKP iktidarı, bu defa parçalaya parçalaya sanayi kuruluşlarını satmaya başladı.

TEKEL'in alkollü içecekler bölümü 292 milyon dolara satılırken, gübre üreten şirketler ve onların fabrikaları özelleştirildi. Eti Bakır 21.8 milyon, Eti Krom 58 milyon, Eti Gümüş 41.2 milyon ve Eti Elektrometalurji 15.3 milyon dolara satıldı.

Çayeli Bakır İşletmeleri 49.2 milyon dolara, Karadeniz Bakır İşletmeleri Samsun İşletmesi 11.1 milyon dolara, BET Kütahya Şeker Fabrikası 23.8 milyon dolara, Amasya Şeker 1 milyon 250 bin dolara özelleştirildi. Doğalgaz dağıtım şirketleri ESGAZ 43 milyon dolara, BURSAGAZ 120 milyon dolara satıldı. Sümer Holding bünyesinde yer alan fabrika arazileri de tek tek satıldı. 44 milyon dolara satılan Sümerbank Bakırköy İşletmesi'ni, 27 milyon dolara satılan TUMOSAN izledi. Blok satıştan toplam 402 milyon dolar gelir elde edilirken, 2004 yılında 689 milyon dolar değerinde tesis, varlık ve arazi satışı gerçekleştirildi. Türk Hava Yolları'nın (THY) hisselerinin yüzde 20'si ise 177 milyon dolara borsada satıldı.

2005 yılında AKP iktidarı toplam 8.2 milyar dolarlık özelleştirme yaparak rekor kırdı. Türkiye'nin en stratejik kurumlarından biri olan Türk Telekom'un yüzde 55'i 6 milyar 550 milyon dolar bedelle Lübnanlı Hariri Ailesi'ne satıldı. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'ne ait olan İstanbul Hilton Oteli binası ve arazisi 255 milyon dolara, Ataköy Otelcilik 62.7

milyon dolara, Ataköy Marina ve Yat İşletmeciliği 23.7 milyon dolara, Ataköy Turizm ise 33.5 milyon dolara satıldı. Kıbrıs Türk Havayolları 33 milyon dolara, Adapazarı Şeker Fabrikası 45.7 milyon dolara blok olarak satılan kuruluşlar oldu. AKP, 2005 yılında Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarından TÜPRAŞ ve PETKİM'in bir bölümünü borsada sattı. Bir gece yarısı TÜPRAŞ'ın yüzde 14.76'sı İsraili iş adamı Sami Ofer'e 453 milyon dolar bedelle devredilirken, PETKİM'in yüzde 35'i 273 milyon dolara halka arz edildi.

2006 yılı özelleştirme çapı açısından 2005'i bir önceki yılı aratmadı. Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olan TÜPRAŞ'ın özelleştirme ihalesi Eylül 2005'te yapıldı ve 4 milyar 140 milyon dolar teklif eden Koç Holding-Shell ortak girişimi ipi göğüsledi.

Birkaç gün sonra ise bir başka sanayi devi Erdemir, 2 milyar 770 milyon dolara OYAK Grubu'na satıldı. Başak Sigorta ve Başak Emeklilik Mayıs ayında blok olarak 268 milyon dolara özelleştirildi. THY'nin yüzde 25'i 207.8 milyon dolara borsada halka arz edilirken, TEKEL'in Ankara'daki Genel Müdürlük binası 100 milyon dolara TOBB'a satıldı.

2007 yılında AKP, hiç kamu şirketi satmadı. Araç muayene istasyonlarını, taşınmazları ve borsada Halkbank hisselerinin bir kısmını elden çıkartarak, toplam 4 milyar 258 milyon dolar gelir elde etti.

Bugün Zorlu Center'ın yükseldiği İstanbul Boğazı'na nazır Karayolları arazisi 800 milyon dolara, Mersin Limanı 755 milyon dolara, araç muayene istasyonları 613 milyon dolara, Halkbank'ın yüzde 25'i ise 1.8 milyar dolara satıldı.

2008 yılında iki şirket blok olarak özelleştirildi. Birincisi tıpkı TÜPRAŞ ve Türk Telekom gibi Türkiye'nin en stratejik kurumlarından biri olan Petkim Petrokimya Holding'di. 30 Mayıs 2008 günü imzalanan sözleşmeyle Azerbaycan devlet şirketi Socar, Petkim'i 2 milyar 40 milyon dolara satın aldı.

TEKEL'in sigara bölümü ise 24 Haziran 2008'de 1 milyar 720 milyon dolara satıldı. Ankara Doğal Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş'nin (ADÜAŞ) sahip olduğu 9 santral ise 510 milyon dolara özelleştirildi.

2009 yılında İSE 2 milyar 270 milyon dolar değerinde özelleştirme işlemi gerçekleştirildi. Yapılan satışlarda en büyük kalemi elektrik dağıtım şirketleri oluşturdu. Başkent Elektrik 1 milyar 225 milyon dolara, Sakarya Elektrik 600 milyon dolara, Meram Elektrik ise 440 milyon dolara satıldı.

Üçüncü Havalimanı, Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Osman Gazi Köprüsü, Avrasya Tüneli ve şehir hastaneleri başta olmak üzere yap-işlet-devret modellenli projelerde işletici firmalarla yapılan sözleşmelerde günlük veya yıllık olmak üzere yolcu, araç ve hasta sayısı garantisi verildi.

Eğer planlanan sayıda kullanım olmazsa, kamu-özel işbirliği projelerinde devletin hazinesi 25 yıl boyunca firmalar toplam 100 milyar dolarlık ödeme yapabilir. Ülkenin geleceğini ipotek altına alan bu mega yatırımlar için verilen taahhütler ise "ticari sır" olarak halktan gizlenmektedir.

İşte bu sürecin bir parçası olarak, iktidar şimdi de, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun; gelişen teknolojiye ayak uydurulması, üretim imkân ve kabiliyetlerinin artırılması ve nitelikli personelin istihdamının sağlanması gibi nedenlerle günümüz ticari hayatın gerekliliklerine uygun yapısal dönüşümüne ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir. Bu çerçevede kurumun yapısının, imkân ve kabiliyetlerinin daha fazla güçlendirilerek, sektöründe gelişen teknolojileri izleyip modern mühimmat, silah ve silah sistemlerini geliştirebilecek ve üretebilecek, yurtdışı firmalarla rekabet edebilecek, genel ekonomik ve yapısal değişimlerden etkilenmeyecek, Hazine desteğine ihtiyaç duymadan varlığını ve faaliyetlerini sürdürebilecek, hareket esnekliğine sahip bir organizasyon haline dönüşmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Aynı şekilde personel rejiminde de yeni bir tasarrufa gidilerek, yoğun teknoloji kullanımı gerektiren bir sektörde faaliyet gösteren Kurum için kritik ve nitelikli personelin istihdamının sağlanması, uluslararası ve yerli savunma sanayii firmalarıyla ortaklık ve işbirliği yapılması, Ar-Ge'ye ağırlık verilerek ürün çeşitliliğinin sağlanması ve ihracatın artırılması adına Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi olarak daha esnek, etkin, verimli, modern ve dinamik bir yapıya kavuşturulması amaçlandığı söylenmektedir.

Maddeler Açısından Değerlendirme

Madde 3- Madde ile MKE Anonim Şirketi kurulmasına ve kurulan şirketin ilgili bakanlığı olan Milli Savunma Bakanlığı'nın hükmü altına alınmasını sağlamaktadır. Her ne kadar AKP iktidarı ve onun siyasi saiklerle hareket etmemeleri gereken atadığı bürokratlar, söz konusu bu anonim şirketleştirme girişimini "özelleştirilmeyecek, özel şirket mantığı ile çalışacak" şeklinde açıklama çabasına girse de, özel şirket mantığı ile çalışmanın kamu kurumlarının AKP iktidarı döneminde nasıl bir sonuç verdiğini bilmekteyiz.

Bilindiği üzere AKP Genel Başkanı, Türkiye'yi bir şirket gibi yönetme arzusunu kamuoyu nezdinde açıkça dile getirmiş, ucube Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile Türkiye'nin eğitimini bir okul sahibi patrona, sağlığını bir hastane sahibi patrona, kültür ve turizmni bir otel ve tur şirketi sahibi patrona, ticaretini kendi şirketinden bakanlığa dezenfektan satan bir aile şirketi sahibine teslim etmiştir. Türkiye Varlık Fonu ile Türkiye'nin köklü kurumlarını Varlık Fonu bünyesine almış ve söz konusu bütün şirketler bu kanun maddelerinde iddia edildiği gibi kâr etmeleri beklenirken, her yıl milyonlarca lira zarar etmişlerdir. Ayrıca kurumların TBMM ve Sayıştay tarafından denetlenmesinin önüne geçilmiştir. AKP-MHP iktidar ittifakının Türkiye ekonomisini getirdiği yer, boş Merkez Bankası kasası, boğazına kadar borçlanmış halk, esnaf, çiftçiler, şirketler ve gelecekları dahi ipotek edilmiş gençler ve çocuklardır.

Madde 4- Madde ile şirketin yerine getireceği faaliyetler ve bu faaliyetleri yerine getirirken sahip olduğu yetkiler düzenlenmektedir. Ayrıca Milli Savunma Bakanlığı'na ait her türlü taşınır ve taşınmazlardan faydalanabilmesi sağlanmakta, diğer yandan hali hazırda kurumun yetkisi dahilinde olan 3284 sayılı kanunun devam edeceği hükmü yer almaktadır.

Madde 5- Madde ile şirketin tabi olacağı bağımsız denetim ile ilgili hususlar düzenlenmektedir. Şirketin kendisini denetleyeceği bağımsız kuruluşun, seçilen Genel Kurul tarafından belirleneceği belirtilmektedir.

Denetimin AKP elinde nasıl yok edildiği, şeffaflığın ortadan kaldırıldığı bir anlayışı Türkiye Varlık Fonu örneğinde zaten görmekteyiz. Sayıştay tarafından denetlenen kurumların ilgili fona dahil edildikten sonra hiçbir şekilde denetlenemediği ve takip edilemediği Türkiye kamuoyunun malumudur. MKE için de bu durum benzer şekilde yürütülecektir. TBMM ve Sayıştay denetiminden kaçan, bu denetim kurumlarını pasifleştiren anlayışın kendi siyasi geleceği için adım attığı açıktır.

Madde 8- Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketine dair muafiyetleri düzenleyen sekizinci maddeye göre, bu şirket ve hissesinin yüzde elliden fazlasına sahip olduğu şirketlerle ilgili olarak Devlet Memurları Kanunu, Devlet İhale Kanunu, Rekabetin Korunması Kanunu ve Harcırh Kanunu başta olmak üzere on beşten fazla kanun ve kararnameden muaf tutulmaktadır. Madde ile ayrıca söz konusu şirketlerde çalışacak yönetici ve personellerin yurt dışı harcırahları, taşınlar gibi masrafları şirket tarafından belirlenecektir.

Madde ile ilgili şirket bir kara delik olarak tasarlanmakta, şirkete Anayasa'ya aykırı şekilde, yasal bağlayıcılığa karşı bağışıklık sağlanmaktadır. Şirketin kamuya ait olmak yerine özel şirket gibi yönetilmek istenmesinden daha vahim düzenlemeler bu maddede yer almıştır. Bu kapsamda vergiden ve rekabetten muaf tutulmak istenen bu şirketin hukukun üstünde tutulması kara delik tanımlamasını hak etmektedir. Kanun teklifi ile düzenlenen bu şirket, ilgili kanunlardan muaf, iç harcamalarında özerk şekliyle yeni bir kara delik ve yolsuzluk odağı haline gelecektir.

İmam Taşçılar
Diyarbakır

MUHALEFET ŞERHİ

2/3677 Esas Numaralı “Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi”ne ilişkin görüşlerimiz aşağıdaki gibidir.

Genel Değerlendirme

Getirilen kanun teklifin genel olarak amacı Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu’nun yapısını ve statüsünü değiştirmeyi amaçlamaktadır. 08/06/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname kapsamında bir İktisadi Devlet Teşekkülü olan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu, KİT statüsünden çıkarılıp Türk Ticaret Kanunu kapsamında bir kamu anonim şirketine dönüştürülmek istenmektedir. Teklif sermayesinin tamamı Hazineye ait yönetim ve denetim hakları Milli Savunma Bakanlığına bağlı bir kamu şirketi modeli oluşturmayı amaçlamaktadır. Ancak söz konusu teklif özelleştirmenin önünü açacağı, MKE personellerinin hak kaybına uğrayacağı konuları başta olmak üzere ciddi sıkıntılar içermektedir.

Türk savunma sanayiinin temelini oluşturan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun temelleri Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulan Top Dökümhanesine dayanmaktadır. Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu; Tophane-i Amire, İmalat-ı Harbiye Müdüriyeti Umumiyesi, Askeri Fabrikalar Umum Müdürlüğü, MKE Kurumu Genel Müdürlüğü gibi değişik isimler altında 15. yüzyıldan bu yana hizmet vermektedir. Böylesine köklü bir kurum olan MKE, kalkınma planları ve yıllık programlar çerçevesinde, imalat sanayi alanında, her çeşit silah, mühimmat, patlayıcı madde, makina, teçhizat ve malzeme imalat kapasitelerini karlılık ve verimlilik esasları göz önüne alarak, savunma ve sivil savunma ihtiyaçlarına göre planlama ve ekonomik bir şekilde üretmek ve pazarlamak amacıyla kurulmuş bir kurumdur. MKE Kurumu; demir-çelik, kimya ve makina imalat gibi pek çok sektöre de öncülük ederek, ülkemiz sanayisinin gelişmesinde çok önemli bir rol üstlenmiştir. Ayrıca Türk Silahlı

Kuvvetlerinin her türlü silah, mühimmat, roket, araç ve gereç ihtiyaçlarını karşılamakla görevli olmasından ötürü çok kritik öneme sahip bir kurumdur. Böylesine önemli bir kurumun şirketleştirilmesinin hatalı olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim yakın dönemde Tank Palet Fabrikasının ve diğer kamu şirketlerinin özelleştirilerek, devletimizin önemli kurumlarının nasıl yabancılara satıldığı tüm kamuoyunca bilinen bir gerçektir.

Teklifin gerekçesinde “*Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun yapısının, imkan ve kabiliyetlerinin daha fazla güçlendirilerek, sektöründe gelişen teknolojileri izleyip modern mühimmat, silah ve silah sistemlerini geliştirebilecek ve üretebilecek, yurtdışı firmalarla rekabet edebilecek, genel ekonomik ve yapısal değişimlerden etkilenmeyecek, hazine desteğine ihtiyaç duymadan varlığını ve faaliyetlerini sürdürebilecek, hareket esnekliğine sahip bir organizasyon haline dönüşmesi gerekmektedir.*” şeklinde ifade yer almaktadır. Ayrıca komisyon görüşmeleri sırasında ilk imza sahibi sayın milletvekili ve sayın bakan yardımcısı MKE’nin hantal yapısıyla ileri teknolojik gelişmelerin sağlaması mümkün olmadığını savunarak teklifi gerekçelendirmeye çalışmışlardır. Ancak “hantal yapısıyla ileri teknolojik gelişmeler sağlaması mümkün değil” savunmasına rağmen kurumun bilançosu, bu durumu yalanlamaktadır. Nitekim kurumun 2020 yılındaki net karı 708 milyon 275 bin 477 lira ve AR-GE harcamasını da 78 milyon lira olarak açıklanmıştır. Böylece en çok kâr eden kamu sanayi kuruluşları arasında ilk 3’te yer almıştır. Yine MKE’nin 2020 yılı faaliyet raporunda AR-GE faaliyetleri konusu detaylı olarak ele alınmış olup rapora göre; MKE, 2019 yılında 73,8 milyon lira olan AR-GE harcamasını, 2020 yılında 78 milyon liraya çıkardı. AR-GE faaliyetlerinin anlatıldığı raporda, Deniz Kuvvetleri’nin ihtiyacı olan Deniz Topu’nda son aşamaya geldiği; RDX-HMX-CXM gibi kritik kimyasallarda yurtdışına bağımlılığın ortadan kaldırıldığı; Hafif Çekili Obüs (BORAN) projesinin testlerinin gerçekleştirildiği vurgulanmıştır. Raporda; “Ülkemizin ihtiyaç duyduğu Enerjetik Malzeme üretimini çok şükür yüzde yüz milli teknoloji ve yerli sermaye ile gerçekleştirmiş bulunmaktayız” denilmiştir. Komisyon da MKE Genel Müdürü yapmış olduğu sunumda MKE’nin kabiliyet ve üretim başarılarını anlatmıştır. Ancak daha sonradan da hantallıktan bahsetmiştir. Bu ciddi bir çelişki doğurmuştur. Ayrıca veriler de incelendiğinde kurum, dünyada 40’tan fazla ülkeye ihracat gerçekleştirmiş, 2020 yılı itibarıyla Türkiye’nin en büyük 100 sanayi kuruluşundan biri olmuştur. 2019 yıllık gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyannameleri değerlendirildiğinde en fazla gelir beyan eden mükellefler arasında 41. Sırada, KİT’ler arasında 4. Sırada ve savunma sanayi kuruluşları arasında 1. Sırada. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde böyle bir kurumun hantal olduğunu iddia etmek mümkün görünmemektedir.

Teklifin gerekçesi ile fiili durum örtüşmemektedir. Ayrıca Anonim şirket olursa şimdi yapılamayan ne yapılacaktır? Bu soruya net cevaplar verilememiştir. “Gelişen teknolojiye ayak uydurma” sürekli vurgulanmış olsa da bu ifade soyut bir ifadedir. Somut gerekçeler üretilememiş olup mevcut statünün neye engel olduğu açıklanamamıştır. Yine dönüştürülmek istenen statü anonim şirkettir ve bilindiği üzere şirketler ticari hayatta kar etmek için faaliyet gösterirler. Ancak MKE’nin misyonunda kar etmenin birinci amaç olmadığı, nihai hedefin TSK ve güvenlik güçlerinin konvansiyonel alanda savunma sanayine dayalı ihtiyaçlarını azami yerli katkı ile düşük maliyetli ve kaliteli ürünlerle karşılamak, artan kapasite ölçüsünde ihracat yapmak, inovasyon ve AR-GE faaliyetlerinde bulunmak olduğu, bu tür ürünleri üretmemeniz halinde paranızın olması halinde dahi dışarıdan satın alamadığınız / ambargo uygulanan dönemlerin olabileceği unutulmamalıdır. Bu yüzden MKE hayati bir kurumdur ve şirketleştirilmemelidir.

Teklifin başka gerekçelerinden olan bir başka husus ise “uluslararası ve yerli savunma sanayii firmalarıyla ortaklık ve işbirliği yapılması”dır. Bahsedildiği gibi MKE’nin şirketleşmesinin sonraki adımının özelleştirmeye gideceği endişesidir. Bu endişeler komisyonda dile getirilmiş ve özelleştirilemeyeceğine ilişkin bir madde eklenmiştir. Ancak bu endişeler tam anlamıyla giderilememiştir. Nitekim Ak Parti’nin hızlı özelleştirme politikaları, içinde bulunduğumuz ekonomik krizin temel nedeni olan iktidarın üretimden vazgeçip tüketime yönelme alışkanlığı ve mevcut Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkanı’nın bir kararname ile kanunları hatta anayasayı dahi hiçe sayıp her şeyi yapabilmesi getirilen maddenin ne kadar işe yarayabileceği konusunda bizleri şüpheye sevk etmiştir. Ak Parti’nin ne söylediğinden ziyade ne yaptığına baktığımızda endişelerimiz daha da artmaktadır. Ak Parti iktidarında özelleştirilip elimizden giden kurumlar saymakla bitmeyecektir. Tank Palet Fabrikası, Telekom, Tekel, Seka, Tüpraş, Şeker Fabrikaları, Etibank, Limanlar, Sümerbank, Soma Termik Santrali, İkizdere Hidroelektrik Santrali gibi sayısız ve son derece önemli devlet kurumları içinde benzer şeyler söylenmiş ancak zaman içinde hepsi satılmış, devletimizin elinden kayıp gitmiştir. Yine son günlerde kamuoyunu da meşgul eden İstanbul Sözleşmesi’nden çıkış sürecine bakıldığında durum daha iyi anlaşılacaktır. İstanbul Sözleşmesine imza atan Ak Parti hükümeti, sözleşmeyi uygun bulmaya dair teklifi meclise getirdiğinde tüm partilerin oy birliği ile sözleşme uygun bulunmuştu. Aradan geçen zamanda Ak Parti karar değiştirdi ve meclis iradesini bir gecede yok sayarak kararname ile sözleşmeden çekildi. Bu kanununda bir gecede yok sayılarak zaten şirketleştirilerek zemin hazırlanmış

MKE'nin özelleştirmeden başka bir adla ama özelleştirme amacıyla hamle yapılmayacağını garantisini bulunmamaktadır.

Teklifin gerekçesinde ve komisyon görüşmelerinde vurgulanan diğer bir husus ise MKE'nin şirketleşmesi halinde daha etkin ve hızlı kararlar alınacağını belirtilmesi olmuştur. Ancak hatırlatmak gerekir ki Partili Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi getirilirken de bu gerekçe sürekli öne sürülmüş, bu sistemde etkin ve hızlı kararlar alınacak böylece bürokrasi azalacak ülkemiz şahlanış yaşayacak vs gibi gerekçeler üretilmişti. Ancak gelinen noktada bu hükümet sisteminin ülkemizi felakete sürüklediği, ekonomik buhranlar yaşattığı ve sayısız zararlara sebep olduğu ortadadır. Şimdi aynı gerekçelere MKE'nin şirketleşmesinde yer verilmektedir. Tıpkı Partili Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin ülkeyi felakete sürüklemesi gibi şirketleşme de MKE'yi felakete sürükleyeceği noktasında ciddi endişeler taşımaktayız.

Sonuç olarak şirketin mevcut hukuki statüsünün korunması elzemdir. Komisyonunda bahsedilen ve MKE'nin mevcut statüsünde karşılaştığı zorlukların statüye dokunmadan diğer ilgili kanunlarda yapılacak değişikliklerle giderilebileceği açıktır. Örneğin acil ihtiyaçların olduğu durumlar için ihale kanunlarında bu kurum özelinde mevcut hükümler konularak sorun çözülebilecekken ya da nitelikli personeli istihdam edebilmek için gerekli esneklik sağlanabilecekken şirketleştirilip tamamen tüm ihale mevzuatından muaf tutmak akla soru işaretleri getirmektedir.

Teklifin Maddeleri Üzerindeki Değerlendirmelerimiz

Madde 3'e İlişkin Değerlendirmemiz:

Madde ile kurulması amaçlanan Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi'nin başlangıç sermayesi, ilgili bakanlığı, sermaye sahibinin "Hazine" olduğu düzenlenmektedir. Ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanacak esas sözleşmesinin imzalanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçeceği belirtilmektedir. Bahsi geçen esas sözleşme kritik öneme sahiptir. Şirketin ana sözleşmesi olan bu hususun nasıl düzenleneceği, içeriğinin nasıl olacağını düzenlenmemesi ciddi bir eksikliklerdir.

Madde 4'e İlişkin Değerlendirmemiz:

Madde ile kurulacak şirketin görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Şirketin yapabileceği veya yaptırabileceği işler sayılmıştır. Bakanlık envanterindeki bedelini ödeyerek kullanabileceği ve bakan onayı ile bedelsiz kullanabileceği şeyler belirtilmiştir.

Yurt içinde ve yurt dışında faaliyet gösterebileceği, Cumhurbaşkanı kararı ile kamulaştırma yapabileceği düzenlenmiştir.

Belirtilen şartları taşıyan malları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen birim fiyatlarından satın alabileceği belirtilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin her türlü silah, mühimmat, roket, araç ve gereç ihtiyaçlarını karşılamakla görevli olan Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu teklif ile ticari şirket pozisyonuna getirilerek milli güvenliğe katkı sağlayan bir kamu kurumu statüsünden çıkarılmış olacaktır. MKE'nin ürettikleri ürünleri en başta askerimiz kullanmaktadır. Hepimizin canının güvencesi ve askerimizin de canının güvencesi olacak bir kurumun şirketleştirilmesinin teklif edilmesi hatalı olmuştur.

Maddede teklif edilen değişiklikte, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyaçlarını karşılayan bu kuruma, ürettiği herhangi bir silah, mühimmat, roket, araç ve gereci kendi dışında başka bir yurt dışı menşeli şirkete üretirme, pazarlama ve ticareti yapma yetkisi verilmektedir.

Milli güvenlik hedefleri doğrultusunda üretim yapan bir kuruma yurt içi veya yurt dışında üretme ve üretirme yetkisinin verilecek olması, bu kurumun yerli ve yabancı şirketlere iştirak edebilecek olması milli menfaatlerimiz ve milli güvenlik politikamız ile çatışmaktadır. Ordumuzun milli savunma ihtiyacına imkân ve olanak sunan MKE'nin bu üretimleri milli güvenlik sırrı niteliği taşımaktadır. Milli güvenlik sırrı niteliğindeki her türden araç, gereç, bilgi, belge ve projenin paylaşımı tehdit oluşturur. Devletimizin üretim kapasitesi ve sorumluluğundan kaçarak MKE'nin görev ve yetkilerini aracı şirketlere devredebilmesi kamu güvenliği açısından tehlike arz etmektedir.

Madde 5'e İlişkin Değerlendirmemiz:

Madde ile MKE'nin belirlenecek kuruluş tarafından bağımsız denetime tabi tutulacağı düzenlenmektedir.

TBMM'nin denetimine tabi olan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nun anonim şirketine dönüştürülmesine müteakip şirketin TBMM denetimine tabi olmaması gibi bir süreci ortaya çıkaracaktır.

TBMM KİT Komisyonu, Anayasa'nın 165. maddesinin kendisine vermiş olduğu yetkiler çerçevesi içinde kamuya ait olan kurumları denetleme yetkisine sahiptir. Bu denetimler gerek idari ve gerekse de mali yönden yapılmaktadır. Bu çalışmalar sonunda çalışmalarında büyük aksaklıklar görülen, Devleti zarara soktuğu kanaatine varılan müesseselerin hesaplarının ibra edilmemesi nedeniyle de savcılıklara suç duyurusunda bulunulur. Ayrıca ilgili bakanlıklarına ve Başbakanlık Teftiş Kurulu'na olayın incelenmesi için Komisyon kanalıyla aktarılır. Yani MKE'nin yeni statüsünün kabul edilmesi halinde, kurum TBMM'nin yani milletin denetiminden kaçırılacaktır.

Madde 6'ya İlişkin Değerlendirmemiz:

Madde ile yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürün genel kurul tarafından seçileceği ve yönetim kurulu ve genel müdürün görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.

Kamuoyunu uzunca bir süredir meşgul eden birden fazla kurumdan çok sayıda maaş, ücret, huzur hakkı gibi adlar altında maaş alan bürokrat, danışman, eski siyasilerin olduğu bilinmektedir. Bu maddeyle de yeni bir maaş alanı yaratılmaktadır. Buralara savunma sanayi ile alakası olmayan, yeterliliği olmayan, ihtisası bu konularda olmayan kişilere maaş verileceği endişesi bulunmaktadır. Tıpkı eski siyasilerin ya da bir güreşçinin kamu bankalarına yönetici yapılmasında olduğu gibi.

Madde 7'ye İlişkin Değerlendirmemiz:

Madde ile MKE'de çalıştırılacak personelin 5510 sayılı kanununun 4-1/a bendi kapsamında işçi olarak çalıştırılacağı düzenlenmiştir.

Demir-çelik, kimya ve makina imalat gibi pek çok sektöre de öncülük ederek, ülkemiz sanayisinin gelişmesinde bir ekol oluşturmuş ve sanayimizde lokomotif rolü üstlenmiş bir kamu kurumu olan MKE bu düzenleme sonrası kendi personeline bir sözleşme dayatacak ve sözleşme şartlarını kabul etmeyen tecrübeli, nitelikli ve yetkin personelini kaybedecektir.

Bu süreç sonucunda MKE kendi bünyesinde çalışacak personel bulmakta zorlanacaktır. Nitelikli ve deneyimli personelin bu köklü kurumu terk etmesiyle karşı karşıya kalınabilecektir. Bu da kurum hafızasına ciddi bir zarar verecektir. Bu konuda ihtisaslaşmış iş gücünün kaybı önlenmelidir.

Komisyonunda ücretlerin düşük olduğu, yollukların yine yetersiz olduğu bu nedenle nitelikli istihdamın yapılmadığı iktidar kanadından söylenmiştir. Ancak bu sorunun giderilmesinin tek yolu statüsünün değiştirilerek şirket yapılması olduğu dikte edilmeye çalışılmıştır. Bu durum tamamıyla hatalıdır. MKE'nin mevcut statüsünün korunarak, ilgili kanunlarda değişikliğe gidilmesi yoluyla bu sorunlar çözülebilecek mahiyettedir.

İlgili maddede MKE'nin sürekli olarak yabancı uyruklu personel çalıştırabilmesine imkân yaratılmaktadır. Bu durum hem yerli istihdamı azaltacak hem de sürekli yabancı uyruklu personel çalıştırmanın ortaya çıkaracağı riskler milli güvenliği tehdit edecektir.

Madde 8'e İlişkin Değerlendirmemiz:

Madde ile kurulacak şirketin muaf tutulacağı kanunlar düzenlenmektedir.

Kamu kurumu statüsünden çıkarılarak şirketleştirilen MKE'nin 12 ayrı mevzuattan muaf tutulmasındaki gerekçe teklif metninde açıklanmamıştır. Böylesine önemli bir kurumun muafiyetlerle kontrolsüz bırakılması kabul edilemez.

Bu kanun teklifinde de açıkça dile getirildiği üzere sermayesinin tamamı Hazineye ait olacak olan yani kamu kaynaklarıyla işletilecek olan bu şirkete birçok kanunda muafiyet tanınması kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasının önüne geçecektir. Milli varlıklarımızın bu yolla zarara uğratılmasının önüne geçilmelidir.

Ve yine şirketin ihale kanunlarından muaf tutulması düzenlenmektedir. Bunun nedeni ise ivedi alımlar yapmak gerektiği, acil ihtiyaçların giderilememesi vs olarak belirtilmiştir. Ancak TSK'da olduğu gibi acil alımlara ilişkin ihale kanunlarında bu kurum ve bu mahiyetteki benzer kurumlar için yapılacak değişikliklerle sorun giderilebilecekken bu yol izlenmemiştir. Böylece bu halde yapılacak ya da yaptırılacak tüm işlerde keyfiliğe, kayırmacılığa ve şaibeli işlemlere sebep olacaktır.

Geçici Madde 1'e İlişkin Değerlendirmemiz:

Madde ile MKE'de görev yapan personelin kurumun şirketleşmesi sürecindeki geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Birinci fıkrada emekliliğe hak kazananların talepleri doğrultusunda emekliye ayırma işlemlerinin yapılacağı, kanunun yürürlükten tarihinden 6 ay sonra şirkette idare hukukuna tabi olan personel kalmayacağı düzenlenmiştir.

İkinci fıkrada sıralanmış idari görevlilerin görevlerinin yürürlük tarihi itibarıyla sona ereceği, 6 aylık süreyi geçmemek üzere yerlerine görevlendirme yapılanana kadar görevlerine devam edecekleri düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkrada, 399 sayılı KHK'nın ek 1 ve 2 sayılı cetveli doğrultusunda çalışan personele 6 ay içerisinde iş sözleşmesi teklif edileceği, sözleşmeyi kabul edenlerin kıdeme bağlı haklar hariç tüm haklarını kaybederek istihdam edileceği düzenlenmektedir.

MKE'nin kamu kurumu statüsünden çıkarılarak şirketleştirilmesi en aşağıdan en yukarıya kadar kurumda görev yapan tüm mevcut personeli 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nu kapsamında yararlandıkları haklardan mahrum bırakarak işçi statüsüne sürüklemektedir. Personelin bu kanunun yasalaşması halinde; emekliliği istemek, dayatılacak sözleşmeyi kabul ederek işçi olmak ya da çalıştığı kurumu terk etmek zorunda bırakılması dışında bir seçeneği olmayacaktır.

Ülkemizin stratejik ve güvenlik açısından geleceğine dair endişelerimizin yanında, kanun değişikliği yürürlüğe girdiği tarihten itibaren MKE kurumunda bir tane bile memur kalmayacaktır.

Çalışan ve mevcut statü ve unvanları ile şirkete devredilen personel, yeni bir iş sözleşmesi yapılmadan tüm kıdem ve özlük hakları ile çalıştırılmaya devam edilmesinin daha

uygun olacağı düşünülmektedir. Şirkette çalışmaya devam etmek istemeyen işçiler içinse belli zorluklar mevcuttur. Bunlara ilişkin düzenlemeler eksiktir. Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda istihdam edildikleri statüye uygun kadro ve pozisyonlarda, **tercih edebilecekleri üç seçenek** dâhilinde istihdam edilmelerini sağlanması noktasında işçilerin talepleri bulunmaktadır. Ayrıca devredilen işçinin ikamet ettiği lojmandan taşınması için kendisine en az 6 aylık süre verilmeli. Verilen bu süre sonunda lojmandan ayrılan işçiye taşınma yardımı yapılmalıdır. Ayrıca Şirkette çalışmaya devam etmek istemeyen işçilerin kurumlarda çalışan eşlerinin tayini içinde aile birliğinin korunması amacıyla düzenleme yapılmalıdır. Ayrıca madde metninde “bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi müteakip 6 aylık sürenin sonundan itibaren Şirkette özel hukuk hükümlerine tabi olmayan personel çalıştırılmaz.” İbaresinde ki 6 ay 1 yıla çıkarılarak çalışanlara kararlarını almada sürenin uzatılması daha yerinde olacaktır.

Sonuç olarak, genel değerlendirmede işaret ettiğimiz hususlar ile 2/3677 Esas Numaralı “Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanun Teklifi”nin ülkemiz, milletimiz ve milli savunmamız açısından riskli sonuçlar yaratacağı değerlendirilmektedir. 28.06.2021

28.06.2021
Dursun Ataş
Kayseri

KIRIKKALE MİLLETVEKİLİ RAMAZAN CAN VE
96 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**MAKİNE VE KİMYA ENDÜSTRİSİ
ANONİM ŞİRKETİ HAKKINDA KANUN
TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin kurulması, yönetimi, denetimi, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin kurulması, yönetimi, denetimi, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- Bakan: Millî Savunma Bakanını,
- Bakanlık: Millî Savunma Bakanlığını,
- Bakanlık kadro ve kuruluşunda yer alan

kurumlar: Millî Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı, Genelkurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Millî Savunma Üniversitesi, Harita Genel Müdürlüğü ile Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığını,

ç) Şirket: Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketini,

d) Yönetim Kurulu: Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Yönetim Kurulunu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev, Yetki ve Denetim

Kuruluş

MADDE 3- (1) Bu Kanunun amacı doğrultusunda faaliyetlerde bulunmak üzere; kuruluş ve tescile ilişkin hükümler hariç 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa ve özel hukuk hükümlerine tabi başlangıç sermayesi bir milyar ikiyüz milyon Türk Lirası olan Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi (MKE A.Ş.)

MİLLİ SAVUNMA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**MAKİNE VE KİMYA ENDÜSTRİSİ
ANONİM ŞİRKETİ HAKKINDA KANUN
TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin kuruluşu, yönetimi, denetimi, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin kuruluşu, yönetimi, denetimi, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- Bakan: Millî Savunma Bakanını,
- Bakanlık: Millî Savunma Bakanlığını,
- Bakanlık kadro ve kuruluşunda yer alan

kurumlar: Millî Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı, Genelkurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Millî Savunma Üniversitesi, Harita Genel Müdürlüğü ile Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığını,

ç) Şirket: Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketini,

d) Yönetim Kurulu: Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Yönetim Kurulunu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev, Yetki ve Denetim

Kuruluş

MADDE 3- (1) Bu Kanunla belirlenen amaçlar doğrultusunda faaliyetlerde bulunmak üzere; kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa ve özel hukuk hükümlerine tabi, başlangıç sermayesi bir milyar iki yüz milyon Türk lirası olan Makine ve Kimya Endüstrisi

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

unvanı altında bir anonim şirket kurulmuştur. Şirketin ilgili olduğu Bakanlık, Millî Savunma Bakanlığıdır.

(2) Şirket, 6102 sayılı Kanuna göre Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanacak esas sözleşmesinin imzalanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçer.

(3) Şirketin sermayesinin tamamı Hazineye aittir. Ancak, Hazinenin Şirketteki pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkileri Bakanlık tarafından kullanılır. Şirket işletme bütçesi ile ilgili olarak her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınır.

Görev ve yetki

MADDE 4- (1) Şirket millî güvenlik hedefleri doğrultusunda askeri ve sivil amaçlı; her çeşit silah, mühimmat, patlayıcı ve kimyasal madde, petro-kimya ve diğer kimyevi ürünleri, makine, teçhizat, malzeme, hammadde, araç-gereç, cihaz, sistem ve platformları yurt içi ve yurt dışında üretme veya ürettirme, pazarlama ve ticaretini yapma, temsilcilik faaliyetlerinde bulunma, araştırma-geliştirme, ürün geliştirme ve mühendislik faaliyetleri, modernizasyon, tasarım, test, montaj, entegrasyon ve satış sonrası hizmeti yapma veya yaptırma, jenerik ve yenilikçi teknolojilerin yerli ve millî olarak geliştirilmesine ilişkin tematik araştırma merkezi/laboratuvarı, özel endüstri bölgesi veya eğitim kurumları kurma; her türlü kurum, kuruluş ve tüketiciye yönelik olarak proje mühendisliği, danışmanlık, teknoloji transferi, eğitim hizmetleri ile enerji, geri dönüşüm, taahhüt işleri yapma, lojistik destek sağlama, mühimmat ayırma ve ayıklama faaliyetlerinde ve esas sözleşmesinde belirlenen diğer faaliyetlerde bulunabilir.

(Millî Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Anonim Şirketi (MKE A.Ş.) unvanı altında bir anonim şirket kurulmuştur. Şirketin ilgili olduğu Bakanlık, Millî Savunma Bakanlığıdır.

(2) Şirket, 6102 sayılı Kanuna göre Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanan esas sözleşmesinin imzalanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçer.

(3) Şirketin sermayesinin tamamı Hazineye aittir. Ancak, mülkiyet hakkı ile kâr payı hakkına hâle gelmemek ve pay sahipliğinden kaynaklanan bütün mali haklar Hazine ve Maliye Bakanlığında kalmak kaydıyla Hazinenin Şirketteki pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkileri Bakanlık tarafından kullanılır. Şirket işletme bütçesi ile ilgili olarak her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınır.

Görev ve yetki

MADDE 4- (1) Şirket millî güvenlik hedefleri doğrultusunda askeri ve sivil amaçlı her çeşit silah, mühimmat, patlayıcı ve kimyasal madde, petrokimya ve diğer kimyevi ürünleri, makine, teçhizat, malzeme, ham madde, araç-gereç, cihaz, sistem ve platformları yurt içi ve yurt dışında üretme veya ürettirme, pazarlama ve ticaretini yapma, temsilcilik faaliyetlerinde bulunma, araştırma geliştirme, ürün geliştirme ve mühendislik faaliyetleri, modernizasyon, tasarım, test, montaj, entegrasyon ve satış sonrası hizmeti yapma veya yaptırma, jenerik ve yenilikçi teknolojilerin yerli ve millî olarak geliştirilmesine ilişkin tematik araştırma merkezi/laboratuvarı, özel endüstri bölgesi veya eğitim kurumları kurma; her türlü kurum, kuruluş ve tüketiciye yönelik olarak proje mühendisliği, danışmanlık, teknoloji transferi, eğitim hizmetleri ile enerji, geri dönüşüm, taahhüt işleri yapma, lojistik destek sağlama, mühimmat ayırma ve ayıklama faaliyetlerinde ve esas sözleşmesinde belirlenen diğer faaliyetlerde bulunabilir.

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(2) Şirket yüklendiği taahhütleri daha etkin şekilde yerine getirmek amacıyla aynı şekilde geri vermek veya gerçeğe uygun değerini ödemek şartıyla Bakanlık envanterinde bulunan hammadde, malzeme, araç-gereç, cihaz, teçhizat, yedek parça, sistem, alt sistem ve benzerlerini kullanabilir. Bakanlık envanterinde bulunan bina, fabrika, imalathane, atölye, işyeri ve benzeri taşınmazlar, arazi, platform, silah, mühimmat, ekipman, sistem ve alt sistemler ile altyapı ve test merkezleri Bakan onayı ile bedelsiz kullanılabilir.

(3) Şirket birinci fıkrada belirtilen faaliyetleri gerçekleştirmek için, yurt içi ve yurt dışında şirket kurma, kurulmuş şirketleri satın alma, bu şirketlere iştirak etme veya bu şirketleri işletme, gerektiğinde yurt içi ve yurt dışında şube/ temsilcilik açma, millî güvenlik ve ulusal kalkınma içeren yatırım projeleri için Cumhurbaşkanı Kararı ile kamulaştırma yapma yetkisine sahiptir. Yurt dışında şirket kurma, kurulmuş şirketleri satın alma ve bu şirketlere iştirak etme Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Genel Kurul kararı ile gerçekleştirilir.

(4) Şirket ikili veya çok taraflı anlaşmalar gereği yabancı ülkeler tarafından Türkiye’de bırakılanlar ile kamu idareleri, kamu iktisadi teşebbüsleri ve sermayesinin en az yüzde ellisi kamuya ait olan bağlı ortaklıklarca ihtiyaç fazlası ve kullanım dışı bırakılan veya niteliğini kaybetmiş olan her türlü hava, deniz ve kara taşıtları, makine ve teçhizat ile tehlikeli veya tehlikesiz metal/ metal bileşim atıkları, ekonomik değer taşıyan metal dışı (evsel nitelikte olmayan) mal ve malzemeleri; birinci fıkrada belirtilen faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli olan malzemelerin üretilmesinde hammadde olarak kullanmak ve gerektiğinde piyasada değerlendirmek üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen birim fiyatlarından satın alabilir veya devralabilir. Bu fıkra ile ilgili hususlar hakkında 17/12/1937 tarihli ve 3284 sayılı Bazı Maden Hurdalarının Dışarı Çıkarılmasının Yasak Edilmesi ve Satın Alınması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

(2) Şirket yüklendiği taahhütleri daha etkin şekilde yerine getirmek amacıyla, aynı şekilde geri vermek veya gerçeğe uygun değerini ödemek şartıyla Bakanlık envanterinde bulunan ham madde, malzeme, araç gereç, cihaz, teçhizat, yedek parça, sistem, alt sistem ve benzerlerini kullanabilir. Bakanlık envanterinde bulunan bina, fabrika, imalathane, atölye, iş yeri ve benzeri taşınmazlar, arazi, platform, silah, mühimmat, ekipman, sistem ve alt sistemler ile alt yapı ve test merkezleri Bakan onayı ile bedelsiz kullanılabilir.

(3) Şirket birinci fıkrada belirtilen faaliyetleri gerçekleştirmek için, yurt içi ve yurt dışında şirket kurma, kurulmuş şirketleri satın alma, bu şirketlere iştirak etme veya bu şirketleri işletme, gerektiğinde yurt içi ve yurt dışında şube/ temsilcilik açma, millî güvenlik ve ulusal kalkınma içeren yatırım projeleri için Cumhurbaşkanı kararı ile kamulaştırma yapma yetkisine sahiptir. Yurt dışında şirket kurma, kurulmuş şirketleri satın alma ve bu şirketlere iştirak etme Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Genel Kurul kararı ile gerçekleştirilir.

(4) Şirket ikili veya çok taraflı anlaşmalar gereği yabancı ülkeler tarafından Türkiye’de bırakılanlar ile kamu idareleri, kamu iktisadi teşebbüsleri ve sermayesinin en az yüzde ellisi kamuya ait olan bağlı ortaklıklarca ihtiyaç fazlası ve kullanım dışı bırakılan veya niteliğini kaybetmiş olan her türlü hava, deniz ve kara taşıtları, makine ve teçhizat ile tehlikeli veya tehlikesiz metal/ metal bileşim atıkları, ekonomik değer taşıyan metal dışı (evsel nitelikte olmayan) mal ve malzemeleri; birinci fıkrada belirtilen faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli olan malzemelerin üretilmesinde ham madde olarak kullanmak ve gerektiğinde piyasada değerlendirmek üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen birim fiyatlarından satın alabilir veya devralabilir. Bu fıkra ile ilgili hususlar hakkında 17/12/1937 tarihli ve 3284 sayılı Bazı Maden Hurdalarının Dışarı Çıkarılmasının Yasak Edilmesi ve Satın Alınması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

(Kırkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Denetim

MADDE 5- (1) Şirket, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun yetkilendirdiği bağımsız denetim kuruluşları arasından Genel Kurul kararı ile belirlenecek kuruluş tarafından bağımsız denetime tabi tutulur. Hazırlanan bağımsız denetim raporu, Genel Kurula sunulmasını müteakip Şirket tarafından Bakanlık ve Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yönetim ve Personel

Yönetim

MADDE 6- (1) Yönetim Kurulu üyeleri, bir üye Hazine ve Maliye Bakanının önerceği adaylar arasından olmak üzere Genel Kurul tarafından seçilir. Genel Müdür, Genel Kurul tarafından belirlenir.

(2) Yönetim Kurulu ve Genel Müdürenin görev, yetki ve sorumlulukları, Yönetim Kurulu üye sayısı, Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerinin seçimi ve görev süreleri ile çalışma usul ve esasları, Şirketin faaliyet konuları, organları, teşkilat yapısı, tasfiye ve denetimi, iştirakler kurulması, devir ve tasfiyesi, mali hükümleri ile diğer hususlar Şirketin esas sözleşmesiyle belirlenir.

(3) Yönetim Kurulunda görev alan kamu görevlilerine 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 34 üncü maddesine göre kamu iktisadi teşebbüsleri yönetim kurulu üyelerine ödenen tutarda ödeme yapılır.

Personel rejimi

MADDE 7- (1) Şirket hizmetlerinin gerektirdiği görevler, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel eliyle yürütülür. Bu kapsamda istihdam edilecek personel, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi

Denetim

MADDE 5- (1) Şirket, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun yetkilendirdiği bağımsız denetim kuruluşları arasından Genel Kurul kararı ile belirlenecek kuruluş tarafından bağımsız denetime tabi tutulur. Hazırlanan bağımsız denetim raporu, Genel Kurula sunulmasını müteakip Şirket tarafından Bakanlığa ve Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yönetim ve Personel

Yönetim

MADDE 6- (1) Yönetim Kurulu üyeleri, bir üye Hazine ve Maliye Bakanının önerceği adaylar arasından olmak üzere Genel Kurul tarafından seçilir. Genel Müdür, Genel Kurul tarafından belirlenir.

(2) Yönetim Kurulu ve Genel Müdürenin görev, yetki ve sorumlulukları, Yönetim Kurulu üye sayısı, Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerinin seçimi ve görev süreleri ile çalışma usul ve esasları, Şirketin faaliyet konuları, organları, teşkilat yapısı, tasfiye ve denetimi, iştirakler kurulması, devir ve tasfiyesi, mali hükümleri ile diğer hususlar Şirketin esas sözleşmesiyle belirlenir.

(3) Yönetim Kurulunda görev alan kamu görevlilerine 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 34 üncü maddesine göre kamu iktisadi teşebbüsleri yönetim kurulu üyelerine ödenen tutarda ödeme yapılır.

Personel rejimi

MADDE 7- (1) Şirket hizmetlerinin gerektirdiği görevler, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel eliyle yürütülür. Bu kapsamda istihdam edilecek personel, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kapsamında sigortalı sayılır. Şirket faaliyet alanı ile ilgili konularda geçici veya sürekli olarak yerli ve yabancı uyruklu personel istihdam edebilir. Şirkette istihdam edilecek personel hakkında kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair mevzuat hükümleri uygulanmaz. İstihdam edilecek personelin; işe alınması, sayısı, ataması, nakli, görevlendirilmesi, eğitimi, niteliği, kadrosu, unvanı, görevde yükselmesi, ücreti ile diğer tüm mali ve sosyal hakları, terfisi, izni, çalışma esasları, vekâlet, ödül ve disiplin işlemleri ile sözleşme esasları ve benzeri diğer uygulamaya ilişkin hususlar Genel Kurul tarafından çıkarılacak düzenlemeler ile belirlenir. Genel Kurul bu yetkisini Yönetim Kuruluna devredebilir. Ancak anılan personele, ücret ve diğer tüm mali ve sosyal hakları kapsamında, yapılacak ödemelerin aylık ortalaması, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Genel Kurul tarafından tespit edilecek üst sınırı geçemez.

(2) Şirket bünyesinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu uyarınca düzenlenecek çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti ile yabancı uyruklu personel çalıştırılabilir. Başvuruya ilişkin izlenecek usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Bakanlıkça müştereken belirlenir. Çalışma izni muafiyet belgesi verilen yabancı, bu belge ile iş sözleşmesi süresi boyunca Türkiye’de ikamet edebilir ve Şirket bünyesinde çalışabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli, Geçici ve Son Hükümler

Muafiyet

MADDE 8 - (1) Şirket ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası Şirkete ait olan şirketler 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşit Kanunu, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 24/5/1984 tarihli ve 3011 sayılı Resmî Gazete’de Yayımlanacak Olan

kapsamında sigortalı sayılır. Şirket faaliyet alanı ile ilgili konularda geçici veya sürekli olarak yerli ve yabancı uyruklu personel istihdam edebilir. Şirkette istihdam edilecek personel hakkında kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair mevzuat hükümleri uygulanmaz. İstihdam edilecek personelin; işe alınması, sayısı, nakli, görevlendirilmesi, eğitimi, niteliği, kadrosu, unvanı, ücreti ile diğer tüm mali ve sosyal hakları, terfisi, izni, çalışma esasları, vekâlet, ödül ve disiplin işlemleri ile sözleşme esasları ve benzeri diğer uygulamaya ilişkin hususlar Genel Kurul tarafından çıkarılacak düzenlemeler ile belirlenir. Genel Kurul bu yetkisini Yönetim Kuruluna devredebilir. Ancak anılan personele, ücret ve diğer tüm mali ve sosyal hakları kapsamında yapılacak ödemelerin aylık ortalaması, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Genel Kurul tarafından tespit edilecek üst sınırı geçemez.

(2) Şirket bünyesinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu uyarınca düzenlenen çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti ile yabancı uyruklu personel çalıştırılabilir. Başvuruya ilişkin izlenecek usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Bakanlıkça müştereken belirlenir. Çalışma izni muafiyeti olan yabancı, iş sözleşmesi süresi boyunca Türkiye’de ikamet edebilir ve Şirket bünyesinde çalışabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli, Geçici ve Son Hükümler

Muafiyet

MADDE 8 - (1) Şirket ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası Şirkete ait olan iştirakler 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşit Kanunu, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 24/5/1984 tarihli ve 3011 sayılı Resmî Gazetede Yayımlanacak Olan

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yönetmelikler Hakkında Kanun, 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 12 nci maddesi hariç 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 10/7/2018 tarihli ve 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine tabi değildir. Şirket yöneticileri ve personeline yapılacak yurt içi ve yurt dışı gündelik tutarı ile kullanılacak taşıtlara ilişkin usul, esas ve limitler Genel Kurul tarafından belirlenir.

(2)6102 sayılı Kanunun kuruluşu, aynı ve nakdi sermaye konulmasına, şirketler topluluğuna, genel kurul toplantısına çağrı usulü ile genel kurul toplantılarında Ticaret Bakanlığı temsilcisi görevlendirilmesine ilişkin hükümleri Şirket hakkında uygulanmaz.

(3)Sermaye ve sermaye artırım hâlleri ile ilgili olarak 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi Şirket hakkında uygulanmaz.

Atıflar

MADDE 9- (1) Mevzuatta Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuna yapılan atıflar Şirkete yapılmış sayılır.

Yönetmelikler Hakkında Kanun, 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, 12 nci maddesi hariç 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 10/7/2018 tarihli ve 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine tabi değildir. Şirket yöneticileri ve personeline ödenecek yurt içi ve yurt dışı gündelik tutarı ile kullanılacak taşıtlara ilişkin usul, esas ve limitler Genel Kurul tarafından belirlenir.

(2)6102 sayılı Kanunun aynı ve nakdi sermaye konulmasına, şirketler topluluğuna, genel kurul toplantısına çağrı usulü ile genel kurul toplantılarında Ticaret Bakanlığı temsilcisi görevlendirilmesine ilişkin hükümleri Şirket hakkında uygulanmaz.

(3)Sermaye ve sermaye artırım hâlleri ile ilgili olarak 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi Şirket hakkında uygulanmaz.

(4)Şirket, şirketin hisseleri ve bağlı ortaklıkları; satış, kiralama, işletme hakkının devri ve/veya sair başka tasarruflar yoluyla yerli veya yabancı özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerine devre konu edilemez.

Atıflar

MADDE 9- (1) Mevzuatta Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuna yapılan atıflar Şirkete yapılmış sayılır.

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 10- (1) 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci maddesi ile ekli listenin “A- İktisadi Devlet Teşekkülleri (İDT)” başlıklı bölümünün “İlgili Bakanlık: MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI” başlığı altında yer alan satır yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 167 nci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendine “asli görevleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin faaliyet alanı” ibaresi eklenmiştir.

Personele yönelik geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Makina ve

Kimya Endüstrisi Kurumunda istihdam edilen 4857 sayılı Kanuna tabi personel ile 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi personel mevcut statüleri ve unvanlarına ilişkin sosyal ve özlük haklarıyla Şirkette istihdam edilmeye devam edilir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlardan istekte bulunmayan emekliye ayırma işlemleri gecikmeksizin yerine getirilir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi müteakip 6 aylık sürenin sonundan itibaren Şirkette özel hukuk hükümlerine tabi olmayan personel çalıştırılmaz.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda; Yönetim Kurulu Üyesi, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, Şube Müdürü, Fabrika/İşletme Müdürü, Fabrika/İşletme Müdür Yardımcısı, Müdür, Kısım Müdürü, Müdür Yardımcısı ve benzeri idari görevleri olanların görevi başka bir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bu kişilere ayrıca herhangi

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 10- (1) 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmış ve Kanun Hükmünde Kararnameye ekli listenin “A- İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ (İDT)” başlıklı bölümünün “İlgili Bakanlık: MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI” başlığı altında yer alan “Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKEK)” satırı listeden çıkarılmıştır.

(2) 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 167 nci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendine “asli görevleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketinin faaliyet alanı” ibaresi eklenmiştir.

Personele yönelik geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Makina ve

Kimya Endüstrisi Kurumunda istihdam edilen 4857 sayılı Kanuna tabi personel ile 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi personel mevcut statüleri ve unvanlarına ilişkin sosyal ve özlük haklarıyla Şirkette istihdam edilmeye devam edilir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlardan istekte bulunmayan emekliye ayırma işlemleri gecikmeksizin yerine getirilir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi müteakip 6 aylık sürenin sonundan itibaren Şirkette özel hukuk hükümlerine tabi olmayan personel çalıştırılmaz.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda; Yönetim Kurulu Üyesi, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, Şube Müdürü, Fabrika/İşletme Müdürü, Fabrika/İşletme Müdür Yardımcısı, Müdür, Kısım Müdürü, Müdür Yardımcısı ve benzeri idari görevleri olanların görevi başka bir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bu kişilere ayrıca herhangi

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

bir tebligat yapılmaz. Görevleri sona eren yöneticiler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi müteakip 6 aylık sürenin bitimini geçmemek üzere yerlerine görevlendirme yapılncaya kadar birinci fıkra hükümleri çerçevesinde görevlerine devam eder. Bu zamanda geçen süreler, makam ve görev/temsil tazminatı verilmesi gereken kadrolar için ara verilmeksizin çalışılmış gibi sayılır ve 5434 sayılı Kanunun mülga ek 68 inci ve mülga ek 73 üncü maddelerinde belirtilen sürelerin hesabında dikkate alınır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi olarak çalışan personele, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde Yönetim Kurulunca iş sözleşmesi teklif edilir. Şirket ile sözleşme imzalayanlar, bu kapsamda geçen hizmet süreleri kıdeme bağlı haklarının tespitinde dikkate alınmak suretiyle, 4857 sayılı Kanun kapsamında istihdam edilir. Bunlardan;

a) 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulananlar hakkında, işçi statüsüne geçirildikleri tarihten itibaren doksan gün içinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunmayanların 5434 sayılı Kanun ile ilgileri devam ettirilir. Bunların emeklilik hak ve yükümlülüklerinin tespitinde, önceden emeklilik hak ve yükümlülüklerine esas kadro, görev veya pozisyonları dikkate alınmaya devam olunur. Ayrıca, bu şekilde geçen süreleri kıdem aylıkları ile 5434 sayılı Kanunun mülga ek 68 inci ve mülga ek 73 üncü maddelerinde belirtilen sürelerin hesabında dikkate alınır ve bunların emeklilik keseneğine esas aylık derece ve kademeleri genel hükümler çerçevesinde yükseltilmeye ve ilerletilmeye devam olunur. Bunlara Şirkette geçen çalışma süreleri için kıdem tazminatı ödenmez ve bu süreler emekli ikramiyesinin hesabında dikkate alınır.

bir tebligat yapılmaz. Görevleri sona eren yöneticiler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi müteakip 6 aylık sürenin bitimini geçmemek üzere yerlerine görevlendirme yapılncaya kadar birinci fıkra hükümleri çerçevesinde görevlerine devam eder. Bu zamanda geçen süreler, makam ve görev/temsil tazminatı verilmesi gereken kadrolar için ara verilmeksizin çalışılmış gibi sayılır ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun mülga ek 68 inci ve mülga ek 73 üncü maddelerinde belirtilen sürelerin hesabında dikkate alınır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi olarak çalışan personele, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde Yönetim Kurulunca iş sözleşmesi teklif edilir. Şirket ile sözleşme imzalayanlar, bu kapsamda geçen hizmet süreleri kıdeme bağlı haklarının tespitinde dikkate alınmak suretiyle, 4857 sayılı Kanun kapsamında istihdam edilir. Bunlardan;

a) 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulananlar hakkında, işçi statüsüne geçirildikleri tarihten itibaren doksan gün içinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunmayanların 5434 sayılı Kanun ile ilgileri devam ettirilir. Bunların emeklilik hak ve yükümlülüklerinin tespitinde, önceden emeklilik hak ve yükümlülüklerine esas kadro, görev veya pozisyonları dikkate alınmaya devam olunur. Ayrıca, bu şekilde geçen süreleri kıdem aylıkları ile 5434 sayılı Kanunun mülga ek 68 inci ve mülga ek 73 üncü maddelerinde belirtilen sürelerin hesabında dikkate alınır ve bunların emeklilik keseneğine esas aylık derece ve kademeleri genel hükümler çerçevesinde yükseltilmeye ve ilerletilmeye devam olunur. Bunlara Şirkette geçen çalışma süreleri için kıdem tazminatı ödenmez ve bu süreler emekli ikramiyesinin hesabında dikkate alınır.

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) İşçi statüsüne geçirildikleri tarihten itibaren doksan gün içinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunanların sigorta primleri ile sosyal güvenliğe ilişkin diğer hak ve yükümlülükleri 5510 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre belirlenir.

c) 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra göreve başlayan ve aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmak suretiyle sigorta primine esas kazançları aynı Kanunun 80 inci maddesine göre belirlenenler, taleplerine bakılmaksızın 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

ç) Bu fıkranın (b) ve (c) bentleri kapsamına girenlerden iş sözleşmesi 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesi kapsamında sona erenlere ödenecek kıdem tazminatına esas hizmet süresinin tespitinde; emekli ikramiyesine esas hizmet süreleri de dikkate alınır. Ancak, bunlara emekli ikramiyesine esas hizmet süreleri için ödenecek kıdem tazminatı, ilgilinin Devlet memurluğu veya sözleşmeli personel statüsünün sona erdiği tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık unsurları üzerinden ve iş sözleşmesinin sona erdiği tarihteki katsayılar dikkate alınarak hesaplanacak emekli ikramiyesi tutarını geçemez.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi olarak çalışan personelden, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde Şirket ile sözleşme imzalamayı kabul etmeyenler, Yönetim Kurulunca Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirilir. Bildirilen personel, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesinde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına

b) İşçi statüsüne geçirildikleri tarihten itibaren doksan gün içinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunanların sigorta primleri ile sosyal güvenliğe ilişkin diğer hak ve yükümlülükleri 5510 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre belirlenir.

c) 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra göreve başlayan ve aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmak suretiyle sigorta primine esas kazançları aynı Kanunun 80 inci maddesine göre belirlenenler, taleplerine bakılmaksızın 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

ç) Bu fıkranın (b) ve (c) bentleri kapsamına girenlerden iş sözleşmesi 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesi kapsamında sona erenlere ödenecek kıdem tazminatına esas hizmet süresinin tespitinde; emekli ikramiyesine esas hizmet süreleri de dikkate alınır. Ancak, bunlara emekli ikramiyesine esas hizmet süreleri için ödenecek kıdem tazminatı, ilgilinin Devlet memurluğu veya sözleşmeli personel statüsünün sona erdiği tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık unsurları üzerinden ve iş sözleşmesinin sona erdiği tarihteki katsayılar dikkate alınarak hesaplanacak emekli ikramiyesi tutarını geçemez.

(4) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvele tabi olarak çalışan personelden, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde Şirket ile sözleşme imzalamayı kabul etmeyenler, üç farklı il tercihi alınarak, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilmek üzere Yönetim Kurulunca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirilir. Bildirilen personelin atama teklifleri, kamu personeli bilgi sisteminin bulunduğu kurumla gerekli koordinasyon

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

nakledilir. Ancak, kapsama giren personelin atama teklifleri, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda görev yaptığı il; görev yaptığı ilde atanmasına imkân yok ise personelin talep ettiği en fazla üç ilde bulunan kamu kurum veya kuruluşuna teklif edilir. Talepte bulunmayan personelin atama teklifleri 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi hükümlerine göre sonuçlandırılır. Ancak, 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi uyarınca Özelleştirme Fonundan karşılanması öngörülen ödemeler Şirket tarafından karşılanır.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda 4857 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan personele, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde Yönetim Kurulunca sözleşme teklif edilir. Sözleşme teklifini kabul edenlerin iş sözleşmesi Şirkete devredilmiş sayılır ve bunların Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda geçen hizmet süreleri kıdeme bağlı haklarının tespitinde dikkate alınır.

(6) Şirket ile sözleşme imzalamayı kabul etmeyen işçiler ise beşinci fıkrada yer alan sürenin bitimini müteakip 15 gün içerisinde Bakanlık kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlarda Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda istihdam edildikleri statüye uygun kadro ve pozisyonlarda istihdam edilmelerini sağlamak üzere Bakanlığa bildirilir. Şirket tarafından bildirilen personelin işlemleri Bakanlık tarafından yürütülür. Bu personelin iş sözleşmesi Bakanlığa devredilmiş sayılır ve bunların Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda geçen hizmet süreleri kıdeme bağlı haklarının tespitinde dikkate alınır. Bu fıkra kapsamında yapılacak atamalar için uygun boş kadro ve pozisyon bulunmaması halinde söz konusu kadro ve pozisyonlar başkaca bir işleme gerek kalmaksızın atama işleminin yapıldığı tarih itibarıyla ihdas, tahsis ve vize edilmiş sayılır. Bu fıkra kapsamında devredilen personel

sağlanmak suretiyle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet ihtiyaçları ve personelin il tercihleri göz önünde bulundurularak 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesinde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde gerçekleştirilir ve söz konusu personel hakkında anılan madde hükümleri uygulanır. Tercihle bulunmayan personelin atama teklifleri 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi hükümlerine göre sonuçlandırılır. Ancak, 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi uyarınca Özelleştirme Fonundan karşılanması öngörülen ödemeler Şirket tarafından karşılanır.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda 4857 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan personel mevcut iş sözleşmesi ile birlikte Şirkete devredilmiş sayılır ve bunların Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda geçen hizmet süreleri kıdeme bağlı haklarının tespitinde dikkate alınır. Bu fıkra kapsamında Şirkette çalışmaya devam edenler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanmaya devam eder.

(6) Şirkette çalışmaya devam etmek istemeyen mevcut işçiler, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde Bakanlık kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlarda Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunda istihdam edildikleri statüye uygun kadro ve pozisyonlarda istihdam edilmelerini sağlamak üzere Bakanlığa bildirilir. Şirket tarafından bildirilen personelin işlemleri Bakanlık tarafından yürütülür. Bakanlık tarafından personele, Bakanlık kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlardan belirlenen üç farklı birimden tercih yapılmak üzere atama teklif edilir. Bu personelin iş sözleşmesi Bakanlığa devredilmiş sayılır ve bunların Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu ile Şirkette geçen hizmet

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

bakımından devir tarihinden önce doğmuş ve devir tarihinde ödenmesi gereken borçlardan Şirket sorumludur. Kıdem tazminatına ilişkin hükümler saklıdır. Ataması tekemmül ettirilen işçiler, atama emirlerinin tebliğini izleyen günden itibaren beş iş günü içinde yeni görevlerine başlamak zorundadır.

(7) Bakanlık kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlarda çalışmayı kabul etmeyenler ile beş iş günü içinde yeni kurumunda görevine başlamayanların iş sözleşmeleri, feshin geçerli sebep kapsamında olduğu ve Şirket tarafından 4857 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde belirtilen ihbar süresi yükümlülüğünün yerine getirildiği kabul edilerek feshedilir. Bu fıkra kapsamında iş sözleşmesi feshedilenlerin, kıdem tazminatı ile fesih tarihinden önce doğmuş ve fesih tarihinde ödenmesi gereken işçilik alacaklarına ilişkin hakları saklıdır.

Devir

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun tüm taşınır ve taşınmazları, borçları, alacakları, aktif ve pasifi, aynı, fikri, sınai mülkiyet, patent, marka, endüstriyel tasarım ve benzeri tüm hak ve yükümlülükleri ile iştiraklerindeki sermaye katılım payları ile devir tarihinde yürürlükte bulunan bilumum sözleşmeler kayıtlı değerleri üzerinden kül olarak Şirkete devredilmiş sayılır.

(2) Bu madde kapsamındaki her türlü devir, temlik ve intikaller veraset ve intikal vergisinden, yapılacak işlemler harçlardan ve bu işlemlerle ilgili düzenlenecek her türlü sözleşme, protokol ve kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.

süreleri kıdeme bağlı haklarının tespitinde dikkate alınır. Bu fıkra kapsamında yapılacak atamalar için uygun boş kadro ve pozisyon bulunmaması halinde söz konusu kadro ve pozisyonlar başkaca bir işleme gerek kalmaksızın atama işleminin yapıldığı tarih itibarıyla ihdas, tahsis ve vize edilmiş sayılır. Bu fıkra kapsamında devredilen personel bakımından devir tarihinden önce doğmuş ve devir tarihinde ödenmesi gereken borçlardan Şirket sorumludur. Kıdem tazminatına ilişkin hükümler saklıdır. Ataması tekemmül ettirilen işçiler, atama emirlerinin tebliğini izleyen günden itibaren on beş gün içinde yeni görevlerine başlamak zorundadır.

(7) Bakanlık kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlarda çalışmayı kabul etmeyenler ile on beş gün içinde yeni kurumunda görevine başlamayanların iş sözleşmeleri, feshin geçerli sebep kapsamında olduğu ve Şirket tarafından 4857 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde belirtilen ihbar süresi yükümlülüğünün yerine getirildiği kabul edilerek feshedilir. Bu fıkra kapsamında iş sözleşmesi feshedilenlerin, kıdem tazminatı ile fesih tarihinden önce doğmuş ve fesih tarihinde ödenmesi gereken işçilik alacaklarına ilişkin hakları saklıdır.

Devir

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla kapatılan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuna ait her türlü taşınır, taşınmaz, taşıt, araç, gereç ve malzeme, her türlü borç ve alacaklar, hak ve yükümlülükler, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve dokümanlar ile iştiraklerindeki sermaye katılım payları bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte hiçbir işleme gerek kalmaksızın Şirkete devredilmiş sayılır. Mülkiyeti Hazineye ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında olup kapatılan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuna tahsis edilmiş taşınmazlar hiçbir işleme gerek kalmaksızın tahsis amacıyla kullanılmak üzere Şirkete tahsis edilmiş sayılır.

(Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve
96 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Savunma Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(3) Şirket esas sözleşmesi ile Genel Kurul veya Yönetim Kurulu tarafından çıkarılacak düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar geçecek sürede Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Ana Statüsünün bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri ile mevcut yönetmelik ve yönergeler uygulanmaya devam olunur.

Yürürlük

MADDE 11- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(2) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla kapatılan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu tarafından yapılmış olan sözleşmelere, Şirket halef olur. Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun leh ve aleyhine açılmış davalarda ve icra takiplerinde Şirket kendiliğinden taraf sıfatını kazanır.

(3) Bu madde kapsamındaki her türlü devir, temlik ve intikaller veraset ve intikal vergisinden, yapılacak işlemler harçlardan ve bu işlemlerle ilgili düzenlenecek her türlü sözleşme, protokol ve kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.

(4) Şirket esas sözleşmesi ile Genel Kurul veya Yönetim Kurulu tarafından çıkarılacak düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar geçecek sürede Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Ana Statüsünün bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri ile mevcut yönetmelik ve yönergeler uygulanmaya devam olunur.

Yürürlük

MADDE 11- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

